

МАТЕРІАЛИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ: АНАЛІЗ, КОМЕНТАР, ДОКТРИНА

DOI: <https://doi.org/10.69724/2786-8834-2024-1-1-309-354>

Матеріал підготував:
Володимир Кочин,
кандидат юридичних наук, старший дослідник,
науковий консультант судді
Конституційного Суду України,
старший науковий співробітник відділу
приватного права та процесу
Науково-дослідного інституту приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України
(за сумісництвом), Київ, Україна

ДЕЯКІ ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ З ПИТАНЬ НЕРУХОМОСТІ

1. Постанова ВП 344/16879/15 від 2021 року

«Саме інвестор як особа, за кошти якої і на підставі договору з яким був споруджений об'єкт інвестування, є особою, якою набувається первісне право власності на новостворений об'єкт інвестування. Інвестор після виконання умов інвестування набуває майнові права (тотожні праву власності) на цей об'єкт і після завершення будівництва об'єкта нерухомості набуває права власності на об'єкт інвестування як первісний власник шляхом проведення державної реєстрації реєстрових прав на зазначений об'єкт за собою».

Згідно з чинною редакцією абз. 3 ч. 3 ст. 26 в редакції Закону №2255-IX від 12 травня 2022 року ефективним способом захисту права є скасування рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та скасування державної реєстрації прав.

Разом із тим постає питання про те, чому тоді такий спосіб захисту вважається не ефективним і взагалі неприйнятним при захисті права власності в реєстрових спорах.

2. Постанова КЦС ВС від 15.03.2023 в справі №202/7582/18

Юридичними (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/109592622>) фактами є певні факти реальної дійсності, з якими нормою права пов'язується настання правових наслідків, зокрема виникнення, зміна або припинення цивільних прав та обов'язків. Тлумачення частини третьої статті 11 ЦК України свідчить, що правові норми самі по собі не можуть створювати суб'єктивних прав та обов'язків, оскільки необхідна

наявність саме юридичного факту (див: постанову Верховного Суду у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду від 20 червня 2019 року у справі № 632/580/17 (провадження № 61-51сво18).

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/82857515>). У випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки можуть виникати з рішення суду (частина п'ята статті 11 ЦК України).

Якщо власник (користувач) земельної ділянки заперечує проти визнання права власності на нерухоме майно за особою, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво на його земельній ділянці, або якщо це порушує права інших осіб, майно підлягає знесенню особою, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво, або за її рахунок (частина четверта статті 376 ЦК України).

На вимогу власника (користувача) земельної ділянки суд може визнати за ним право власності на нерухоме майно, яке самочинно збудоване на ній, якщо це не порушує права інших осіб (частина п'ята статті 376 ЦК України).

Тлумачення вказаних норм, з урахуванням принципу розумності, свідчить, що: рішення суду здатне бути джерелом для набуття цивільних прав і обов'язків тільки у випадках, встановлених актами цивільного законодавства;

рішення суду, як правомірна приватно-правова конструкція, не повинно використовуватися учасниками цивільного обороту всупереч його призначенню для набуття цивільних прав і обов'язків, за відсутності вказівки про це в актах цивільного законодавства;

при існуванні самочинного будівництва власник земельної ділянки може вимагати не надання права на знесення самочинного будівництва на підставі судового рішення, а, зокрема, зобов'язання порушника знести самостійно самочинне будівництво або за його рахунок, чи визнання за власником земельної ділянки на якій здійснено самочинне будівництво, права власності на нерухоме майно, яке самочинно збудоване;

при існуванні самочинного будівництва метою власника земельної ділянки є захист права власності на земельну ділянку, а не набуття на підставі рішення суду права на знесення. Тому вимога про надання права на знесення не є належним способом захисту права.

3. Відповідно до пунктів 1, 2, 3 частини третьої статті 26 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (у редакції, чинній із 16 січня 2020 року) відомості про речові права, обтяження речових прав, внесені до Державного реєстру прав, не підлягають скасуванню та/або вилученню. У разі скасування рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав на підставі судового рішення чи у випадку, передбаченому підпунктом «а» пункту 2 частини шостої статті 37 цього Закону, а також у разі визнання на підставі судового рішення недійсними чи скасування документів, на підставі яких проведено державну реєстрацію прав, скасування на підставі судового рішення державної реєстрації прав, державний реєстратор чи посадова особа Міністерства юстиції

України (у випадку, передбаченому підпунктом «а» пункту 2 частини шостої статті 37 цього Закону) проводить державну реєстрацію набуття, зміни чи припинення речових прав відповідно до цього Закону. Ухвалення судом рішення про скасування рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав, визнання недійсними чи скасування документів, на підставі яких проведено державну реєстрацію прав, а також скасування державної реєстрації прав допускається виключно з одночасним визнанням, зміною чи припиненням цим рішенням речових прав, обтяжень речових прав, зареєстрованих відповідно до законодавства (за наявності таких прав).

Тобто відповідно до цієї норми права у чинній редакції (яка діяла на час ухвалення судом першої та апеляційної інстанції оскаржуваних судових рішень у справі), на відміну від положень частини другої статті 26 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» у попередній редакції, яка передбачала такі способи судового захисту порушених прав, як скасування записів про проведено державну реєстрацію прав та скасування документів, на підставі яких проведено державну реєстрацію прав, належними нині способами судового захисту порушених прав та інтересів особи є саме скасування рішення державного реєстратора щодо державної реєстрації прав, визнання недійсними чи скасування документів, на підставі яких проведено державну реєстрацію прав, а також скасування державної реєстрації прав.

Таким чином, з 16 січня 2020 року законодавство вже не містило такого способу захисту порушених речових прав, як скасування запису про проведено державну реєстрацію права, а тому апеляційний суд помилково зазначив про необхідність застосування позивачем способу судового захисту, який у практичному аспекті не зможе забезпечити і гарантувати позивачу відновлення порушеного права.

Таких правових висновків дійшов Верховний Суд у постановках від 04 листопада 2020 року у справі № 910/7648/19, від 16 вересня 2020 року у справі № 352/1021/19.

Отже, на момент ухвалення судами першої та апеляційної інстанції рішень у цій справі скасування рішення державного реєстратора КП «Реєстр нерухомого майна та бізнесу» Онищенко Р. М. про державну реєстрацію права власності за АТ «Альфа-Банк» було правомірним та ефективним способом захисту права, з урахуванням змін, внесених до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», і саме такий спосіб захисту прав позивача є дієвим та належним, його застосування призведе до відновлення порушеного права позивача.

4. Вперше нарис конструкції «книжкового володіння» виринає на сцену вітчизняної судової практики в постанові ВП ВС від 28.11.2018 р. у справі № 14-452цс18¹ за позовом про повернення державі земельних ділянок прибережних захисних смуг із категорії цільового призначення «землі водного фонду». Первинна

¹ Суддею доповідачем у справі є Його Честь Дмитро Гудима.

формула «книжкового володіння» міститься в п. 67 згаданої постанови ВП ВС² і вартує бути наведеною повністю:

«67. Велика Палата Верховного Суду звертає увагу на те, що метою віндикаційного позову є забезпечення введення власника у володіння майном, якого він був незаконно позбавлений. У випадку позбавлення власника володіння нерухомим майном означене введення полягає у внесенні запису про державну реєстрацію за власником права власності на нерухоме майно (принцип реєстраційного підтвердження володіння нерухомістю)».

Як видно з наведеної позиції, позбавлення володіння нерухомістю за логікою суду полягає у втраті запису про право в реєстрі. Витребування майна з чужого незаконного володіння, що є метою віндикаційного позову, полягає у внесенні до реєстру запису про право власності. Таким чином, принцип реєстраційного підтвердження володіння нерухомістю слугує підставою для ототожнення запису в реєстрі про право власності із володінням.

Логічна операція із ототожнення запису в реєстрі із володіннями дозволила судові знехтувати утвердженням у доктрині розумінням володіння як факту (фактичного панування над річчю як своєю), дорівнявши володіння записові про право в реєстрі або праву, невід'ємному від власника, якщо мова йде про об'єкти, нездатні до перебування у власності фізичних та юридичних осіб³.

Щодо останньої категорії об'єктів, прикладом якої є прибережні захисні смуги, підрич сталого розуміння володіння як фактичного панування дозволив судові сформулювати тези про те, що: (i) заволодіння громадянами та юридичними особами землями водного фонду всупереч вимогам ЗК України (тобто перехід до них права володіння) є неможливим⁴; (ii) заняття земельної ділянки водного фонду з порушенням ст. 59 ЗК України має розглядатися як не пов'язане з позбавленням володіння порушення права власності держави чи відповідної територіальної громади; (iii) у такому разі позовна вимога зобов'язати повернути земельну ділянку має розглядатися як негаторний позов⁵. Тобто щодо об'єктів, оборот яких обмежено неможливістю перебування у власності фізичних чи юридичних осіб, володіння, на думку суду, не тільки не є фактичним пануванням (зайняттям), але не є і записом у реєстрі: заволодіння у жодний спосіб не є можливим і повсякчас залишається у справжнього власника як його право.

Серед очевидних чинників, що змусили суд відійти від застосування віндикації і перейти до негаторних позовів як способів захисту земель водного фонду, ми вже

² Постанова ВП ВС від 28.11.2018 у справі № 14-452цс18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81842010>.

³ Фактично, доречно вести мову про об'єкти, вилучені з обороту або обмежені в ньому – *res extra commercium*.

⁴ Постанова ВП ВС від 28.11.2018 у справі № 14-452цс18 (п. 70). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81842010>.

⁵ Там само. П. 71.

вказували на бажання обійти приписи про позовну давність⁶. Вочевидь таким чинником також слугувала спокуса позбутися інституту захисту добросовісного набуття, властива віндикації. Хоча її можна було б подолати в більш простий спосіб, застосувавши «критерій законності», недодержання якого знищує добросовісність⁷.

5. У постанові ВП ВС від 26.01.2021 р. надається така характеристика «книжкового володіння»:

«70. Отже, наявність у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно відомостей про право іпотеки чи іншого речового права створює презумпцію належності права особі, яка ним володіє внаслідок державної реєстрації (**Buchbesitz** (нім.) – **книжкове володіння**)...»⁸.

⁶ Див.: Кисіль В. Позовна давність: судова практика у спрахх щодо нерухомості. *Строки. Позовна давність* : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. С. 52–53.

⁷ Сформульовано в п. 25 Постанови Пленуму ВССУ від 07.02.14 №5, пізніше застосовано в постанові ВП ВС від 15.05.2018 у справі № 372/2180/15-ц. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75287005>.

⁸ Постанова ВП ВС від 26.01.2021 у справі № 522/1528/15-ц, суддя-доповідач Його Честь Віктор Пророк. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95509407>.

РІШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Протягом 2023 року (станом на 6 листопада 2023 року) Конституційний Суд України ухвалив **10 рішень: 1 – Велика палата, 2 – Перший сенат, 7 – Другий сенат**. Аналіз рішень свідчить, що предметом конституційного контролю були норми, які оцінювалися на відповідність приписам Основного Закону України, зокрема тим, що закріплюють гарантії невтручання в особисте і сімейне життя особи (стаття 32), а також право власності (стаття 41).

Так, у **Рішенні від 19 квітня 2023 року №4-р(II)/2023 (щодо особових даних у судовому рішенні)**:

– «Конституційний Суд України <...> ураховує приписи статті 8 Конвенції та практику їх тлумачення й застосування Європейським судом з прав людини, юрисдикцію якого визнала Україна.

За статтею 8 Конвенції кожен має право на непорушність свого приватного і сімейного життя («*the right to respect for his private and family life*»), свого житла і кореспонденції; органи державної влади не можуть утручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюють відповідно до приписів права («*in accordance with the law*») і воно є потрібним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб» (абзаци перший, другий підпункту 2.4 пункту 2 мотивувальної частини);

– «...конституційне право особи на недоторканність особистого і сімейного життя не є абсолютним і законодавець може визначати обмеження щодо реалізації цього права, зокрема у вигляді збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту, прав людини та за умови дотримання принципу домірності під час установаження зазначених обмежень» (абзац перший підпункту 2.6 пункту 2 мотивувальної частини);

– «Конституційний Суд України зазначає, що оспорювані приписи Кодексу [пункт 2 частини дев'ятої статті 171, пункт 4 частини п'ятої статті 246 Кодексу адміністративного судочинства України] узгоджуються із загальноновизнаними принципами захисту особових даних, правовладдя, мінімальності, анонімності, справедливості. Цими приписами Кодексу не встановлено можливості оброблення визначених ними особових даних сторін для цілей інших, ніж ефективне виконання завдань адміністративного судочинства (тобто тих цілей, для яких ці дані надавали судам). Такі особові дані, як місце проживання чи перебування сторін (для фізичних осіб) та реєстраційний номер облікової картки платника податків сторін (для фізичних осіб), за його наявності, є мінімальним обсягом відомостей, потрібних для забезпечення судового захисту та обов'язкового виконання судових рішень. Зазначені особові дані не можуть бути анонімними принаймні з огляду на основні за-

сади адміністративного судочинства та принципи судової юрисдикції. Вимога зазначати особові дані в судових рішеннях, встановлена оспорюваними приписами Кодексу, не спричиняє надмірного втручання в особисте життя сторін.

Конституційний Суд України, оцінюючи національне юридичне регулювання стосовно захисту особових даних, наголошує, що оспорювані приписи Кодексу не є надмірним втручанням в особисте життя сторін, їх додержання не допускає оброблення особових даних поза виконанням завдань адміністративного судочинства. Зі змісту приписів частини п'ятої статті 11 Кодексу, пункту 1, абзацу сьомого частини першої статті 7 Закону України «Про доступ до судових рішень» убачається, що під час розкриття інформації щодо справи, визначеної частинами третьою, четвертою статті 11 Кодексу, не можуть бути оприлюднені такі відомості, як місце проживання або перебування фізичних осіб із зазначенням адреси, реєстраційний номер облікової картки платника податків; ці відомості не можуть бути розголошені в текстах судових рішень, відкритих для загального доступу; такі відомості замінують літерними або цифровими позначеннями. Також зазначені відомості не може оголошувати суддя під час проголошення судового рішення (частина друга статті 250 Кодексу).

До того ж закони України встановлюють юридичну відповідальність за порушення законодавства у сфері захисту особових даних (стаття 188⁻³⁹ Кодексу України про адміністративні правопорушення); за порушення недоторканності приватного життя (стаття 182 Кримінального кодексу України).

Ураховуючи наведене, Конституційний Суд України зауважує, що встановлена оспорюваними приписами Кодексу вимога зазначати в судових рішеннях місце проживання чи перебування сторін (для фізичних осіб) та реєстраційний номер облікової картки платника податків сторін (для фізичних осіб), за його наявності, є домірною та сприяє досягненню справедливого балансу між забезпеченням реалізації конституційного права на судовий захист і захистом конституційного права на недоторканність особистого і сімейного життя» (підпункт 4.4.3 пункту 4 мотивувальної частини);

— «Конституційний Суд України дійшов висновку, що окремі приписи пункту 2 частини дев'ятої статті 171, пункту 4 частини п'ятої статті 246 Кодексу є обмеженням конституційного права на недоторканність особистого і сімейного життя, але не надмірним, не скасовують сутності цього права, а спрямовані на виконання приписів частини першої статті 55, частини другої статті 129, статті 129⁻¹ Конституції України та забезпечення реалізації конституційного права на судовий захист, зокрема і його складника — права на виконання судових рішень, тому не суперечать приписам статей 3, 8, 22, 32 Конституції України» (пункт 5 мотивувальної частини).

Конституційний захист права власності неодноразово розкривався у юридичних позиціях Конституційного Суду України у справах щодо конституційності норм, які встановлюють штраф як вид юридичної відповідальності. Серед останніх слід

назвати Рішення від 1 листопада 2023 року №9-р(П)/2023 (щодо індивідуалізації юридичної відповідальності за порушення прав споживачів):

– «...застосування до особи визначених у законах санкцій не повинне мати характеру надмірного втручання держави в основоположні права людини, зокрема в гарантоване статтею 41 Конституції України право власності» (абзац перший підпункту 5.7 пункту 5 мотивувальної частини);

– «Конституційний Суд України вважає, що штраф у розмірі 51 000 гривень є значним за своїм розміром, оскільки в серпні 2021 року, тобто на момент накладання його на Заявницю, розмір прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць становив 2 294 гривні, а мінімальна заробітна плата в місячному розмірі – 6 000 гривень.

Конституційний Суд України констатує, що оспорюваний припис Закону №2735 не визначає інших видів санкцій та/або можливості зміни розміру штрафу для врахування суб'єктом накладання адміністративної санкції значущих для процедури притягнення особи до юридичної відповідальності обставин, зокрема майнового стану правопорушника, вартості товарів неналежної якості, що їх було запропоновано для продажу.

Унаслідок цього оспорюваний припис Закону №2735 не створює умов для досягнення під час правозастосування справедливого балансу між вимогами публічного інтересу в забезпеченні високого рівня захисту прав споживачів та захистом права власності особи, оскільки оспорюваний припис Закону №2735 покладає на особу індивідуальний і надмірний тягар, а отже, є підґрунтям для надмірного втручання держави в гарантоване статтею 41 Конституції України право власності.

З огляду на наведене Конституційний Суд України дійшов висновку, що оспорюваний припис Закону №2735 суперечить частинам першій, четвертій статті 41 Основного Закону України» (пункт 5.8 пункту 5 мотивувальної частини).

Зважаючи на те, що право власності не є абсолютним, Конституційний Суд у Рішенні від 13 вересня 2023 року №8-р(П)/2023 (щодо винагороди прокурора як гарантії його незалежності) аналізував норми закону щодо правомірності втручання у право власності у контексті принципу верховенства права, так:

– «Європейський суд із прав людини у своїй практиці щодо захисту власності відповідно до гарантій, що їх визначено статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, застосовує також доктрину правомірних сподівань.

У низці рішень Європейський суд із прав людини зазначив, що задля того, щоб «сподівання» було «правомірним», воно має бути конкретнішим, ніж просто надія, та має бути базоване на нормі права або юридичному акті, такому як судові рішення [рішення у справі *Kopecké v. Slovakia* від 28 вересня 2004 року (заява №44912/98), § 49; у справі *Bűlböni Nagy v. Hungary* від 13 грудня 2016 року (заява №53080/13), § 75].

Ураховуючи зазначене, Конституційний Суд України констатує, що оскільки держава втрутилась у гарантоване Конституцією України право власності на під-

ставі припису, який суперечить частині першій статті 8 Конституції України, то друге речення абзацу третього пункту 3 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 113 – IX не можна вважати таким, що відповідає частинам першій, четвертій статті 41 Конституції України» (абзаци шостий – восьмий підпункту 2.7 пункту 2 мотивувальної частини).

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

1. Djordjevic v. France. Огляд Рішення Європейського суду з прав людини (жовтень 2021 року) // [Oglyad_ESPL_10_2021.pdf \(court.gov.ua\)](#)

Пан Джорджевич та його партнер були притягнуті до кримінальної відповідальності. Суд ухвалив рішення про конфіскацію будівлі, власниками якої вони були. Джорджевич подав скаргу лише в частині конфіскації майна.

Посилаючись на статтю 1 Першого протоколу до Конвенції (захист власності), заявник стверджував, що конфіскація будівлі була непропорційним втручанням у його право власності. Він зауважив, що майно було законно придбано задовго до вчинення злочинів, за які його було визнано винним кримінальними судами. Посилаючись на статтю 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя), заявник стверджував про порушення його права на житло й на приватне та сімейне життя.

ЄСПЛ зауважив, що конфісковане майно не обов'язково є об'єктом правопорушення, засобом його вчинення або прямим доходом від нього. Суд вважає, що оскаржувана конфіскація не була непропорційною меті суспільного інтересу. ЄСПЛ зазначив, що немає жодних доказів того, що заявник проживав у конфіскованій власності на момент розгляду цієї справи національними судами. Крім того, заявник володів іншим майном, розташованим у безпосередній близькості до конфіскованого майна, в якому він міг би забезпечити житлом своїх родичів. Суд не вбачив жодних ознак порушення статті 8 Конвенції.

2. Рішення від 20 лютого 2020 року у справі «Антоненко та інші проти України» [20220908103536–71.pdf \(minjust.gov.ua\)](#)

Заявники скаржилися, що законодавчі обмеження щодо їхньої землі порушили їхнє право мирно володіти своїм майном, гарантоване статтею 1 Першого протоколу до Конвенції.

Суд повторює, що втручання у право власності повинно не лише бути законним та переслідувати за фактами та у принципі «законну мету» «відповідно до загальних інтересів», але також має існувати обґрунтоване пропорційне співвідношення між вжитими заходами та метою, яку прагнули досягти будь-якими заходами, застосованими державою, у тому числі заходами, спрямованими на здійснення контролю за користуванням майном фізичної особи. Ця вимога виражена у понятті «справедливий баланс», який має бути встановлений між вимогами загального інтересу суспільства та вимогами захисту основоположних прав особи (див. рішення у справі «Хуттен-Чапська проти Польщі» [ВП] (*Hutten-Czapska v. Poland*) [GC], заява № 35014/97, пункт 167, ЄСПЛ 2006 – VIII). 8. У провідній справі «Зеленчук і Цищюра проти України» (*Zelenchuk and Tsytsyura v. Ukraine*) (заяви № 846/16 та № 1075/16, від 22 травня 2018 року) Суд уже встановлював порушення щодо питань, аналогічних тим, що розглядаються у цій справі. Суд зазначив, що Україна

є єдиною державою-членом Ради Європи, в якій існує загальна заборона на продаж або будь-який інший спосіб відчуження земель сільськогосподарського призначення. З огляду на відсутність чітких причин для неприйняття альтернативних рішень та надмірний тягар, накладений на заявників, Суд доходить висновку, що держава відповідач вийшла за межі своєї широкої свободи розсуду у цій сфері та не забезпечила справедливого балансу між загальним інтересом суспільства та майновими правами заявників.

3. Рішення від 04 березня 2021 року у справі «Борисов проти України» (Case of Borisov v. Ukraine) 20230316090513—55.pdf (minjust.gov.ua)

38. Як Суд неодноразово зазначав, стаття 1 Першого протоколу до Конвенції містить три норми: перша норма, викладена у першому реченні першого абзацу, носить загальний характер і проголошує принцип мирного володіння майном; друга норма, що міститься в другому реченні першого абзацу, стосується позбавлення власності та підпорядковує його певним умовам; третя норма, закріплена в другому абзаці, передбачає, що держави мають право, серед іншого, контролювати користування власністю відповідно до загальних інтересів. Друга та третя норми стосуються конкретних випадків втручання у право на мирне володіння майном і повинні тлумачитися у контексті загального принципу, закріпленого першою нормою (див. рішення у справі «Лекіч проти Словенії» [ВП] (Lekić v. Slovenia) [GC], заява № 36480/07, пункт 92, від 11 грудня 2018 року).

39. Знесення майна заявника ґрунтувалося на висновку, що заявник не отримав усіх дозволів, необхідних для реконструкції його гаража під магазин (див. пункт 7). Тому знесення переслідувало мету забезпечення дії принципу верховенства права та дотримання будівельних норм. Отже, втручання становило «контроль [за] користуванням майном» (див. рішення у справі «Іванова та Черкезов проти Болгарії» (Ivanova and Cherkeзов v. Bulgaria), заява № 46577/15, пункт 69, від 21 квітня 2016 року та в якості протилежного прикладу рішення у справі «Світлана Ільченко проти України» (Svitlana Ilchenko v. Ukraine), заява № 47166/09, пункт 60, від 04 липня 2019 року). Таким чином, втручання підпадає під дію третьої норми, встановленої в другому абзаці статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

42. Залишається питання, чи забезпечило втручання справедливий баланс між інтересами заявника зберегти своє нерухоме майно неушкодженим і загальним інтересом у забезпеченні ефективного дотримання будівельних норм.

43. Суд неодноразово підкреслював особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як ті, що стосуються власності, органи державної влади повинні діяти вчасно та в належний і насамперед послідовний спосіб (див. рішення у справі «Беелер проти Італії» [ВП] (Beyeler v. Italy) [GC], заява № 33202/96, пункт 120, ЄСПЛ 2000-I).

44. Принцип «належного урядування», як правило, не повинен перешкоджати органам державної влади виправляти випадкові помилки, навіть ті, причиною яких є їхня власна недбалість (див. рішення у справі «Москаль проти Польщі» (*Moskał v. Poland*), заява №10373/05, пункт 73, від 15 вересня 2009 року). Однак ризик будь-якої помилки органу державної влади повинен покладатися на саму державу, а помилки не можуть виправлятися за рахунок відповідних осіб (див. рішення у справі «Рисовський проти України» (*Rysovskyy v. Ukraine*), заява №29979/04, пункт 71, від 20 жовтня 2011 року з подальшими посиланнями).

46. У цій справі втручання у майнові права заявника полягало в знесенні його нерухомого майна на підставі рішення суду, яким було встановлено недотримання заявником будівельних норм. Слід зазначити, що розглянутий захід контролю був серйозним і суворим, оскільки повністю позбавив заявника права *in rem*.

47. Стосовно поведінки національних органів влади Суд зазначає, що, хоча Верховний Суд України зупинив виконавче провадження про спірне знесення, його ухвала була постановлена із запізненням, оскільки на той момент нерухоме майно вже було знесене державними виконавцями. Ще пізніше скасували рішення про знесення як незаконне та необґрунтоване.

48. Ця запізнена реакція вищого судового органу помітно контрастує зі зразковою оперативністю державних виконавців у виконанні рішення про знесення, хоча вони мали усвідомлювати незворотний характер своїх дій і мали право зупинити виконання рішення на різних підставах, у тому числі тих, на які прямо послався заявник (див. пункти 10 та 25; для порівняння рішення у справі «ВАТ «Нафтова компанія «Юкос» проти Росії» (*ОАО Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Russia*), заява №14902/04, пункт 654, від 20 вересня 2011 року). Ці обставини вказують, що, незважаючи на суворість заходу контролю, органи державної влади не діяли вчасно та в належний і послідовний спосіб.

49. Крім того, заявнику, який, як зрештою було встановлено, не порушив жодної норми законодавства з цього питання (див. для порівняння рішення у справі «Тре Тракторер АБ» проти Швеції» (*Tre Traktörer AB v. Sweden*), від 07 липня 1989 року, пункт 61, серія А №159), не було надано жодного відшкодування у зв'язку з помилковим знесенням його нерухомого майна. Хоча дійсно втручання у права власності заявника було скоріше «контролем за користуванням», а не «позбавленням власності», в результаті чого практика щодо відшкодування шкоди за позбавлення власності безпосередньо не застосовується, непропорційний та свавільний захід контролю без подальшої можливості вимагати відшкодування шкоди порушуватиме питання за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції (див. рішення у справі «Векони проти Угорщини» (*Vékony v. Hungary*), заява №65681/13, пункт 35, від 13 січня 2015 року).

50. Втративши своє майно внаслідок помилкового судового рішення, для забезпечення справедливого балансу було необхідно, щоб заявник мав правовий спосіб отримати відшкодування. Суд вважає, що судова помилка, яка призвела до знесен-

ня майна заявника, не повинна була виправлятися виключно за його рахунок. Однак, як було розглянуто, Уряд не довів існування жодного ефективного засобу юридичного захисту, яким заявник міг скористатися, щоб вимагати надання йому такого відшкодування шкоди (див. пункти 31 та 33).

61. Заявник вимагав 2 588 700 українських гривень (далі – грн) в якості відшкодування матеріальної шкоди, що становило компенсацію у розмірі ринкової вартості втраченого ним нерухомого майна та 7 731 200 грн втраченого доходу.

31. Стосовно вимоги про відшкодування шкоди за статтями 1173 та 1174 Цивільного кодексу України Суд зазначає, що скарга заявника була подана у зв'язку зі шкодою, завданою, як стверджується, в результаті незаконного рішення суду. У цьому контексті не вбачається, що ці положення Цивільного кодексу України були розроблені для надання відшкодування такого виду шкоди з огляду на норму *lex specialis*, передбачену частиною п'ятою статті 1176 цього ж Кодексу, яка конкретно стосується таких вимог і передбачає особливу умову для права на відшкодування: встановлення в діях судді, який постановив незаконне рішення, складу кримінального правопорушення за обвинувальним вирокком суду (див. пункт 21). У цій справі таку умову виконано не було, і це означає, що цей засіб юридичного захисту не був доступний заявнику. Посилаючись на загальні положення статей 1173 та 1174 Цивільного кодексу України, Уряд навів лише одне рішення національного суду. Однак одного прикладу зазвичай недостатньо для доведення, що засіб юридичного захисту був визначений на практиці (див. рішення у справі «Бейнарочич та інші проти Литви» (*Beinarovič and Others v. Lithuania*), заява №70520/10 та 2 інші заяви, пункт 112, від 12 червня 2018 року). До того ж наведений приклад стосувався незаконних дій державних виконавців, а не судів. Також слід зазначити, що це рішення було ухвалене набагато пізніше ніж мали місце факти, на які скаржились у цій справі, і тому на нього не можна посилалися для обґрунтування твердження, що засіб юридичного захисту був доступний на практиці на момент події. Насамкінець, цей засіб юридичного захисту не був ефективним для цілей Конвенції, і заявник не був зобов'язаний його використовувати.

4. Рішення від 06 червня 2019 року у справі «Брайловська проти України» 20230316092057–53.pdf (minjust.gov.ua)

58. Хоча саме національні органи повинні тлумачити та застосовувати національне законодавство, Суд має перевірити, чи призводить спосіб, у який тлумачиться та застосовується національне законодавство, до наслідків, які відповідають принципам Конвенції з точки зору їхнього тлумачення у світлі практики Суду (див., наприклад, рішення у справі «Скордіно проти Італії (№1)» [ВП] (*Scordino v. Italy* (по. 1) [GC], заява №36813/97, пункти 190 і 191, ЄСПЛ 2006-V.)

59. Зазначені положення Житлового кодексу, які є частиною спадку радянської епохи та досі чинні в Україні, є частиною Розділу, який регулює користування жилими приміщеннями в будинкам державного та громадського житлового фонду

та стосується, зокрема, виселення жильців з таких приміщень з наданням іншого жилого приміщення (див. пункт 32).

60. З огляду на факти Суд вважає сумнівним, що ці положення були достатньо чіткими, щоб зрозуміти, що вони стосувались будинків, в яких знаходилися приватні квартири, як у справі заявниці (див. пункт 8). Проте він не вважає за необхідне вирішувати це питання, оскільки у будь-якому разі не вбачається, що будь-яке з цих положень передбачало припинення права власності у випадку виселення з будинку, який загрожував обвалом, у чому і полягала суть скарги заявниці.

61. Стаття 346 Цивільного кодексу України стосується підстав для припинення права власності. У першій частині наводяться випадки, коли припиняється право власності. Загрози обвалом в ній не зазначено. Друга частина, на яку посилався Ялтинський міський суд, є відсильною нормою, яка дозволяє припинення права власності у випадках, встановлених законом. Проте з рішення суду першої інстанції незрозуміло, яким був цей закон у ситуації заявниці. Як зазначено у попередньому пункті, нічого у положеннях Житлового кодексу України, на які посилався суд, не передбачало припинення права власності у випадку виселення. На інші положення законодавства у цьому контексті суд не посилався.

62. Щодо статті 41 Конституції України, на яку посилався апеляційний суд, відхиливши скаргу заявниці на відсутність законних підстав для позбавлення майна (див. пункт 24), Суд зазначає, що це положення дозволяє відчуження майна як виняток з мотивів суспільної необхідності. Проте, як і частина друга статті 346 Цивільного кодексу України, вона вимагає, щоб випадки відчуження майна та порядок здійснення такого відчуження були визначені законом. Апеляційний суд не конкретизував цього питання та не пояснив, як це положення застосовувалося до обставин справи заявниці, у тому числі, який саме закон виправдовував відчуження квартири заявниці.

64. Водночас Суд не вбачає жодних доказів для висновку, що втручання у майнові права заявниці у формі судового рішення від 09 квітня 2008 року, залишеного без змін Апеляційним судом Автономної Республіки Крим 17 червня 2008 року, мало законні підстави. 65. Національні суди не посилалися на наведений Урядом у цьому контексті Закон України «Про застарілий житловий фонд» і він у будь-якому разі не стосується цієї справи, оскільки ніщо у матеріалах справи не вказує на те, що відчуження квартири на вулиці Пушкінській здійснювалося в рамках проекту комплексної реконструкції кварталу, що призвело б до застосування цього закону (див. пункт 34). Водночас Суд вважає, що цей закон є хорошим прикладом випадку, коли можливість втручання у майнові права за конкретних обставин та його межі встановлюються відповідно до вимог національного законодавства, на відміну від ситуації у справі заявниці.

71. Заявниця хотіла, щоб їй повернули квартиру на вулиці Пушкінській. Проте з огляду на поточну політичну ситуацію на Кримському півострові та об'єктивну неспроможність України відновити її право власності на квартиру, вона вимагала справедливої сатисфакцію та компенсацію витрат.

5. Рішення від 15 січня 2019 року у справі «Віра Довженко проти України» 20230329083652–97.pdf (minjust.gov.ua)

6. Суд також встановив, що відповідно до національного законодавства заявниця мала право на відшкодування за користування її власністю, розмір якого дорівнював вартості зібраного з її землі врожаю (29 210 українських гривень (далі – грн.); 4 493 євро на момент подій). На думку суду, відшкодування мали сплатити заявниці як районна адміністрація, так і компанія «Б», оскільки вони несли солідарну відповідальність за неправомірне користування землею заявниці.

Апеляційний суд дійшов висновку, що заявниця не мала права на відшкодування, оскільки межі її землі були встановлені в натурі лише у липні 2005 року; оскільки до цієї дати вона не могла користуватися землею, то не могла виявляти інтерес до зібраного врожаю.

19. Суд нагадує, що мета правила вичерпання національних засобів юридичного захисту полягає у наданні Договірним державам можливості запобігти порушенню, у зв'язку з яким проти них подано скаргу, чи виправити такі порушення ще до того, як йому будуть подані скарги. Так, скарги, які згодом мають бути висунуті на міжнародному рівні, спочатку мають бути подані до національних судів, принаймні по суті та з дотриманням формальних вимог і строків, встановлених національним законодавством. Проте зобов'язання за статтею 35 вимагає лише, щоб заявник звертався до засобів юридичного захисту, які здаються ефективними, адекватними та доступними. Зокрема, Конвенція вимагає вичерпання лише тих засобів юридичного захисту, які пов'язані зі стверджуваними порушеннями та при цьому є доступними і достатніми (див, наприклад, рішення у справі «Сейдович проти Італії» [ВП] (Sejdovic v. Italy) [GC], заява № 56581/00, пункти 43–46, ЄСПЛ 2006-II). Для цілей цього положення важливо, що використовуючи відповідний національний засіб юридичного захисту, заявник надає національним судам можливість першими вирішити скарги за Конвенцією, які він має намір подати до Суду (див., наприклад, ухвали щодо прийнятності у справах «Сімонс проти Бельгії» (Simons v. Belgium), заява № 71407/10, пункт 23, від 28 серпня 2012 року та «Ернаїз-ван ден Ейден проти Бельгії» (Hernaiz-van den Eyndenv. Belgium), заява № 618/08, пункт 19, від 07 травня 2013 року).

21. Суд зазначає, що Уряд не оскаржував того, що цивільний позов про відшкодування шкоди був належним національним засобом юридичного захисту, який мав бути використаний за обставин цієї справи. Він також не стверджував, що заявниця принаймні по суті не висунула свою скаргу за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на національному рівні. Уряд лише зазначив, що вона помилково вимагала в якості відшкодування вартість урожаю.

22. Суд також зазначає, що відповідне провадження дозволило національним судам вирішити по суті скарги заявниці на стверджуване порушення її майнових прав та питання надання відшкодування у зв'язку з цим. Тому саме національні суди мали вирішити питання щодо надання відповідного відшкодування, якби вони

дійшли висновку, що права заявниці були порушені. Отже, висунуте Урядом заперечення щодо надання відшкодування, якого вимагала заявниця, не має значення для цілей вичерпання засобів юридичного захисту. 23. Таким чином, Суд не погоджується з доводами Уряду, що заявниця повинна була подати ще один цивільний позов, вимагаючи відшкодування у розмірі орендної плати.

24. Уряд наполягав на своїй позиції, що заявниця не мала наміру користуватися відповідною земельною ділянкою для ведення сільськогосподарського виробництва, оскільки вона не встановила меж ділянки у натурі, а тому не могла стверджувати про свою зацікавленість у врожаї, зібраному за період надання її землі в оренду. На його думку, заявниця могла вимагати лише відшкодування орендної плати, яку вона потенційно могла отримати, надавши землю в оренду у період з 26 липня 2004 року до 25 липня 2005 року (тривалість договору оренди між районною адміністрацією та компанією «Б»), розмір якої становив 1 136,48 грн (близько 186 євро на момент подій).

25. У зв'язку з цим Уряд посилався на практику Суду (див. ухвалу щодо прийнятності у справі «Свистун проти України» (*Svystun v. Ukraine*), заява №25250/16 та дві інші заяви, від 03 листопада 2016 року), в якій він встановив, що заявники не зазнавали суттєвої шкоди внаслідок несвоєчасного виконання рішень, якими їм було присуджено відносно малі суми (менше 200 євро) соціальних виплат та різних надбавок до пенсій. Уряд дійшов висновку, що оскільки заявниця не стверджувала, що втрата такої суми могла суттєво вплинути на її особисте життя, вона не зазнала суттєвої шкоди, а її скарга була неприйнятною (підпункт «b» пункту 3 статті 35 Конвенції).

27. Суд зазначає, що у будь-якому разі відповідна матеріальна зацікавленість не є єдиним фактором для визначення того, чи зазнала заявниця суттєвої шкоди. Дійсно, порушення Конвенції може стосуватися важливих принципових питань і таким чином завдати суттєвої шкоди, не вплинувши на матеріальну зацікавленість (див., наприклад, рішення у справах «Джуран проти Румунії» (*Giuran v. Romania*), заява №24360/04, пункти 22 та 23, ЄСПЛ 2011 (витяги) та «Константін Стефанов проти Болгарії» (*Konstantin Stefanov v. Bulgaria*), заява №35399/05, пункти 46 та 47, від 27 жовтня 2015 року). 28. У цій справі заявниця скаржилася, що її власність була надана в оренду і використовувалася без її дозволу, а вона не отримала жодного відшкодування у зв'язку з цим. З огляду на важливі питання, які порушувалися у зв'язку з цим, а саме повна відмова заявниці в її правах на користування та отримання доходу, притаманних праву власності на відповідну земельну ділянку, заявниця не могла вважатися такою, що не зазнала суттєвої шкоди. З цього випливає, що заперечення Уряду має бути відхилене.

32. Уряд зазначив, що відповідно до національного законодавства заявниця не могла користуватися своєю земельною ділянкою до встановлення її меж в натурі. Згідно з його твердженнями, хоча заявниця мала державний акт на право власності на зазначену землю, вона не мала законних сподівань на фактичне корис-

тування нею до встановлення її меж в натурі, а тому не могла вимагати відшкодування за користування її землею для сільськогосподарських цілей, у тому числі відшкодування вартості зібраного врожаю.

36. ЄСПЛ: оскаржуване втручання у майнові права заявниці насправді зводилося до обмеження права користування та отримання доходу, і тривало не більше одного року.

39. Суд повторює, що стаття 1 Першого протоколу до Конвенції вимагає, щоб будь-яке втручання державних органів у мирне володіння майном було законним. У зв'язку з цим Суд нагадує, що для того, щоб втручання було законним воно, перш за все, повинно мати правові підстави у національному законодавстві (див. рішення у справах «Шчокін проти України» (*Shchokin v. Ukraine*), заяви № 23759/03 та № 37943/06, пункт 51, від 14 жовтня 2010 року; «Компанія «Юнспед Пакет Сервісі СаН Ве Тік. А. Ш. проти Болгарії» (*Bnsped Paket Servisi SaN. Ve TiC. A. Ş.v. Bulgaria*), заява № 3503/08, пункт 37, від 13 жовтня 2015 року та «Крістіана Лтд. проти Литви» (*Kristiana Ltd v. Lithuania*), заява № 36184/13, пункти 102 та 103, від 06 лютого 2018 року). 40. Хоча заявниця не мала права користуватися спірною земельною ділянкою через невстановлення її меж в натурі, Суд зазначає, що коли спірна земельна ділянка була надана в оренду, заявниця вже мала державний акт на право власності, який засвідчував її виключні права на неї відповідно до статті 125 Земельного кодексу України та виключав будь-яке втручання третіх осіб у її власність. Отже, з цього випливає, що на момент обставин справи у національному законодавстві не існувало жодних положень, які б становили достатні правові підстави для оскаржуваних обмежувальних заходів.

41. Це означає, що зазначене втручання у мирне володіння заявницею її майном явно порушило законодавство України та не було законним для цілей аналізу за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції.

42. Наведений висновок виключає необхідність з'ясувати, чи переслідувало відповідне втручання законну мету, та чи був забезпечений справедливий баланс між вимогами загального суспільного інтересу і вимогами захисту основоположних прав заявниці

Стосовно матеріальної шкоди Уряд додав, що фактично понесені заявницею збитки не мали прирівнюватись до вартості врожаю, оскільки заявниця не мала очікувань щодо користування землею для сільськогосподарських цілей.

РІШЕННЯ СУДІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН СУДОВА ПРАКТИКА ПОЛЬЩІ

<https://obido.pl/odkrywaj/sadowe-i-umowne-zniesienie-wspolwlasnosci-nieruchomosci-niezbedne-informacje.html>

Судове та договірне скасування права спільної власності на нерухоме майно – необхідна інформація

Спільна власність на нерухоме майно зазвичай розглядається як перехідний стан, у зв'язку з тим, що сторони найчастіше прагнуть поділити нерухоме майно. Ми можемо скасувати спільне право власності на нерухоме майно за договором або в судовому порядку.

Що таке скасування права спільної власності на нерухоме майно?

Спільна власність на нерухоме майно має місце, коли право власності на одне й те саме нерухоме майно належить двом особам або групі осіб. З різних причин ми можемо захотіти самостійно управляти тим чи іншим об'єктом, але спільна власність заважає нам це зробити. Коли кожен із співвласників має різне бачення управління тим чи іншим майном, хорошим рішенням може бути скасування співвласності.

Скасуванням спільної власності є припинення відносин спільної власності, внаслідок чого дане майно буде належати одній особі. Ми можемо скасувати в будь-який час. Процедури, пов'язані з цим процесом, регулюються Цивільним кодексом.

Існує два варіанти скасування права спільної власності на нерухоме майно: судовий та договірний.

Як припинити право власності на нерухоме майно? Три шляхи

Незалежно від того, чи відбувається припинення права спільної власності на нерухоме майно мирним чи судовим шляхом, воно може відбутися шляхом:

- фізичний поділ спільного майна,
- передача речі у власність одному із співвласників із обов'язком відшкодування іншим,
- цивільний поділ, тобто продаж товарів і поділ виручених коштів відповідно до розміру часток.

Договірне скасування права спільної власності на нерухоме майно

Розірвання права спільної власності на нерухоме майно за договором є набагато зручнішим, швидшим і менш витратним варіантом, ніж звернення до суду, але не завжди можливо, особливо коли сторони мають абсолютно різні бачення того чи іншого майна.

Для того, щоб договірне припинення права спільної власності на нерухоме майно було можливим, необхідно, щоб кожен співвласник подав узгоджені волевиявлення. Ці люди також повинні вибрати, як ліквідувати майно. У зв'язку з предметом справи договір про припинення права спільної власності на нерухоме майно укладається у нотаріуса.

Комісії, які слід враховувати при мирному розірванні спільної власності, включають нотаріальні витрати, судовий збір у разі фізичного поділу майна та можливу плату за послуги геодезиста.

Фізичний поділ забудованої та незабудованої нерухомості

Якщо співвласники вирішують фізично поділити майно, сторонам закріплюються індивідуальні властивості – створюються окремі об'єкти власності.

Для поділу об'єкта недостатньо провести лінію через ділянку чи квартиру – об'єкт має відповідати вимогам, встановленим Законом про управління нерухомим майном. У випадку ділянки геодезист повинен визначити дві ділянки замість однієї, дотримуючись принципів місцевого плану забудови; важливий мінімальний розмір ділянки, зазначений у плані. Для того, щоб поділ був можливим, має бути ще одна умова – кожна створена ділянка має мати вихід на дорогу загального користування.

Якщо ми ділимо забудоване майно, потрібно побудувати дві окремі будівлі. Важливо, що розділити будівлю можна, коли лінія поділу проходить по стінах протипожежної огорожі, тобто несучих стін. Кожна частина повинна відповідати вимогам власності. Якщо у нас двоповерховий будинок, то такий поділ складніший – тоді у спільній власності мають залишитися загальні частини будинку, а скасування співвласності може стосуватися лише незабудованої частини ділянки.

Судове скасування права спільної власності на нерухоме майно

У разі розбіжностей у поглядах співвласників, що унеможливує угоду, застосовується судовий порядок. Заяву про припинення спільної власності може подати кожен із співвласників із зазначенням бажаної форми поділу.

Суд вирішує не лише спосіб скасування спільної власності, а й питання, пов'язані з витратами спільного майна – важливо, хто скільки витратив на дану спільну власність, скільки користувався, скільки він повинен отримувати за виконану діяльність такі витрати, як: ремонт даху, вартість огорожі тощо.

Що важливо, суд не зв'язаний планом забудови території. Для того, щоб поділ був можливим, суд має звернутися до старости або міського голови за позитивним висновком про такий поділ. Відсутність згоди унеможливує поділ майна.

Вручення речі одному із співвласників

Якщо поділ нерухомого майна неможливий без істотного зменшення його корисності чи вартості, суд розглядає питання про надання права власності на нерухоме майно одному із співвласників з необхідністю відшкодування частки, отриманої таким чином, з іншого. співвласник. Цей варіант часто використовується при розподілі майна після розлучення.

Судовий пристав аукціон

Коли попередні варіанти (фізичний поділ майна та передача майна одному із співвласників із зобов'язанням сплати іншим) неможливі, залишається судовий аукціон. Це найменш вигідний варіант для кожної зі сторін. Майно продається на аукціоні судових приставів, а співвласники отримують відповідні суми.

Витрати на скасування в судовому порядку права спільної власності на нерухоме майно

У разі скасування права спільної власності на нерухоме майно в судовому порядку враховуються судові витрати – плата за заяву, гонорар експерта та винагорода юрисконсульта чи адвоката. Крім того, у разі проведення аукціону необхідно буде понести витрати судового пристава.

Закон від 28 липня 2005 року про судові витрати в цивільних справах регулює вартість заяви – плата за заяву про скасування спільної власності становить 1000 злотих, сплачує особа, яка подає заяву. Плата зменшується до 300 злотих, якщо заява містить відповідний проект скасування співвласності. Судовий пристав аукціон

Коли попередні варіанти (фізичний поділ майна та передача майна одному із співвласників із зобов'язанням сплати іншим) неможливі, залишається судовий аукціон. Це найменш вигідний варіант для кожної зі сторін. Майно продається на аукціоні судових приставів, а співвласники отримують відповідні суми.

Витрати на скасування в судовому порядку права спільної власності на нерухоме майно

У разі скасування права спільної власності на нерухоме майно в судовому порядку враховуються судові витрати – плата за заяву, гонорар експерта та винагорода юрисконсульта чи адвоката. Крім того, у разі проведення аукціону необхідно буде понести витрати судового пристава.

Закон від 28 липня 2005 року про судові витрати в цивільних справах регулює вартість заяви – плата за заяву про скасування спільної власності становить 1000 злотих, сплачує особа, яка подає заяву. Плата зменшується до 300 злотих, якщо заява містить відповідний проект скасування співвласності. Судовий пристав аукціон

Коли попередні варіанти (фізичний поділ майна та передача майна одному із співвласників із зобов'язанням сплати іншим) неможливі, залишається судовий аукціон. Це найменш вигідний варіант для кожної зі сторін. Майно продається на аукціоні судових приставів, а співвласники отримують відповідні суми.

Витрати на скасування в судовому порядку права спільної власності на нерухоме майно

У разі скасування права спільної власності на нерухоме майно в судовому порядку враховуються судові витрати – плата за заяву, гонорар експерта та винагорода юрисконсульта чи адвоката. Крім того, у разі проведення аукціону необхідно буде понести витрати судового пристава.

Закон від 28 липня 2005 року про судові витрати в цивільних справах регулює вартість заяви – плата за заяву про скасування спільної власності становить 1000 злотих, сплачує особа, яка подає заяву. Плата зменшується до 300 злотих, якщо заява містить відповідний проект скасування співвласності.

Договір про поділ речей для користування

Якщо скасування спільної власності на нерухоме майно неможливе, можна укласти договір про поділ речей у користування, тобто т.зв. *quoad usum* дивізія. Такий договір дозволяє відокремити в межах ділянки частини, які будуть виділені у виключне користування. Щоб договір був застосовним, він укладається у нотаріуса або за рішенням суду.

<https://www.biznes.gov.pl/pl/opisy-procedur/-/proc/1589>

Поділ нерухомого майна, щодо якого діє місцевий план забудови

Ви власник або постійний узуфруктуар нерухомості? Ви хочете розділити його на менші ділянки? Чи є місцевий план розвитку нерухомості? Ознайомтеся з описом послуги та дізнайтеся, як отримати рішення про погодження поділу нерухомого майна.

Що потрібно знати і хто може скористатися послугою

1. Право подати заяву про поділ нерухомого майна має власник або безстроковий узуфруктуарій. Поділ нерухомого майна (так званий кадастровий або геодезичний поділ) передбачає визначення іншої геодезичної конфігурації земельних ділянок у межах існуючих меж без зміни поточного власника (наприклад, коли одну ділянку поділяють на дві шляхом розмітки нових ліній, що розділяють ділянки).

2. Опис порядку, наведений нижче, стосується поділу нерухомого майна, щодо якого діє місцевий план забудови та яке цим планом не призначене для потреб сільського та лісового господарства.

3. Необхідно пояснити, що положення Закону від 21 серпня 1997 року про управління нерухомим майном регулюють розподіл нерухомого майна, яке не призначене для потреб сільського та лісового господарства в місцевих планах, а за відсутності плану не використовується для сільськогосподарських і лісгосподарських цілей – за винятком нерухомого майна, поділ якого вимагав би відокремлення нових доріг, які не є необхідними під'їзними шляхами до нерухомого майна, що належить сільськогосподарським господарствам, або призводив би до відокремлення земельних ділянок площею менше 0,3000 га. Поділ нерухомого майна, визначеного місцевим планом сільськогосподарського та лісгосподарського призначення, з відокремленням земельної ділянки площею менше 0,3000 га допускається за умови, що ця ділянка призначена для збільшення сусідньої нерухомої ділянки. маєтку або межі між сусідніми об'єктами нерухомості коригуються. У такому випадку в рішенні про згоду на поділ нерухомого майна встановлюється строк для переходу прав на відокремлені земельні ділянки, який не може бути більшим за 6 місяців з дня набрання рішенням про згоду на поділ нерухомого майна остаточної сили. Якщо сільськогосподарська чи лісова ділянка площею менше 0,3000 га відокремлена з метою створення внутрішньої дороги, яка має забезпечити комунікацію до решти ділянок, цю ділянку не потрібно продавати для збільшення сусіднього майна.

4. Заява про поділ нерухомого майна повинна бути подана голові гміни, меру чи президенту міста за місцезнаходженням нерухомості, на яку подається заява. Заяву можуть подати особи, які мають юридичний інтерес, тобто, як правило, власник або безстроковий узуфруктуар. Якщо майно є об'єктом права спільної сумісної власності або довічного спільного користування, поділ може бути здійсне-

ний на вимогу всіх співвласників або довічного спільного користування. Слід наголосити, що за відсутності їх згоди на поділ співвласники, частки яких становлять не менше половини, можуть вимагати проведення поділу судом, який приймає рішення з урахуванням мети запланованих дій та інтереси всіх співвласників (відповідно до статті 199 Цивільного кодексу).

5. Поділ нерухомого майна не допускається, якщо земельні ділянки, що виділяються, не мають виходу на дорогу загального користування. Виїздом на дорогу загального користування вважається також відокремлення внутрішньої дороги разом із встановленням на цій дорозі відповідних сервітутів для відведених земельних ділянок або встановлення інших дорожніх сервітутів для цих ділянок, якщо відокремити їх неможливо. внутрішньої дороги від майна, що підлягає поділу. Сервітут на внутрішній дорозі не встановлюється у разі продажу окремих земельних ділянок разом з продажем частки у праві на земельну ділянку, що є внутрішньою дорогою.

6. Якщо предметом поділу є забудована нерухомість, а запропонований поділ має наслідком також поділ будівлі, межі земельних ділянок, що відокремлюються, повинні проходити по вертикальних площинах, які утворюються пожежею. перегородки, розташовані по всій висоті будівлі, від фундаменту до даху. У будівлях, де немає протипожежних перегородок, межі земельних ділянок, що проєктуються, повинні проходити по вертикальних площинах, які утворюють стіни, розташовані по всій висоті будівлі від фундаменту до даху, чітко розмежовуючи будівля на дві окремо використовувані частини. У разі такого поділу до заяви про поділ додаються проєкти окремих поверхів будинку із зазначенням межі всередині будівлі.

7. Деякі дії, пов'язані з поділом нерухомого майна, здійснюються уповноваженим інспектором. Відповідно до регламенту складає акт про прийняття меж земельної ділянки, відомість змін земельної ділянки, відомість узгодження, карту з проєктом поділу, акт про визначення та закріплення нових меж земельної ділянки. Однак заявник може самостійно, не вдаючись до послуг геодезиста, підготувати ескізний проєкт поділу. Проте слід наголосити, що геодезист не є стороною адміністративного провадження щодо поділу нерухомого майна. Діяльність, що впливає з правових норм, він здійснює на підставі цивільно-правового договору, укладеного з особою, в інтересах якої поділяється нерухоме майно.

8. Цей опис порядку не поширюється на поділ нерухомого майна, зазначеного у ст. 95 Закону від 21 серпня 1997 року про управління нерухомим майном, в якому зазначено, що незалежно від положень місцевого плану, а за його відсутності незалежно від рішення про умови забудови та забудови земельної ділянки поділ нерухомого майна може відбуватися для того, щоб:

- скасування права спільної власності на нерухоме майно з принаймні двома будівлями, збудованими на підставі дозволу на будівництво, якщо поділ передбачає відокремлення будівель разом із земельними ділянками, необхідними для цільово-

го використання цих будівель, для окремих співвласників, зазначених у спільній заяві;

- відокремлення ділянки під забудову, якщо будівлю на цій ділянці зведено самостійним добросовісним власником;
- відокремлення частини нерухомого майна, право власності чи безстрокове користування яким набуто в силу закону;
- здійснення вимог щодо частини нерухомого майна, що впливають із положень цього Закону чи окремих актів;
- виконання нормативно-правових актів щодо перетворення власності чи ліквідації підприємств державної власності чи місцевого самоврядування;
- відокремлення частини майна, на яке поширюється дія рішення про визначення місця розташування дороги загального користування;
- відокремлення частини майна, на яке поширюється дія рішення про визначення місця розташування залізничної колії;
- відокремлення частини нерухомого майна, на яке поширюється дія рішення про надання дозволу на здійснення інвестицій у сфері аеропортів загального користування в розумінні положень Закону від 12 лютого 2009 року про особливі правила підготовки та здійснення інвестицій у аеропорти загального користування;
- відокремлення частини майна, на яке поширюється дія рішення про визначення місця розташування інвестиції в межах центрального комунікаційного пункту в розумінні положень Закону від 10 травня 2018 року про центральний комунікаційний порт;
- відокремлення частини нерухомого майна, на яке поширюється дія рішення про дозвіл на здійснення інвестицій у розумінні положень Закону від 8 липня 2010 року про особливі правила підготовки до здійснення інвестицій у сфері протипаводкових споруд;
- виділення будівельної ділянки, необхідної для користування житловим будинком;
- виділення земельних ділянок на закритих територіях.

9. Поділ нерухомого майна може бути здійснений також судом за рішенням суду. У такому разі голова гміни (мер чи президент міста) не видає рішення про затвердження поділу майна. Однак, вирішуючи питання про поділ нерухомого майна, для якого діє місцевий план, суд запитує думку голови гміни (мера, президента міста) або воєводського консерватора пам'яток (якщо розділене нерухоме майно внесено до реєстр пам'яток).

10. Поділ нерухомого майна може бути здійснений також за посадою, якщо:

- необхідно для досягнення суспільних цілей;
- майно є власністю гміни і не було передано у безстрокове користування.

[https://orzeczenia.gliwice.so.gov.pl/content/\\$N/151515000001503_III_Ca_000999_2019_Uz_2021-11-05_003](https://orzeczenia.gliwice.so.gov.pl/content/$N/151515000001503_III_Ca_000999_2019_Uz_2021-11-05_003)
Знак. акт III Ca 999/19

РОЗДІЛ
5 листопада 2021р

Окружний суд у Глівіце, 3-й цивільний апеляційний відділ у складі:

Голова – суддя районного суду Магдалена Баліон – Хайдук
після діагностики 05.11.2021р . в Глівіце
на закритому засіданні
справи за зверненням С. Г.
за участю Х. Г., Дж. Г., Г. Г. (1)
про поділ спільного майна
за апеляційною скаргою учасників провадження
з рішення окружного суду в Глівіце
від 06.07.2018 р. вих. акт I Ns 620/14

вирішити:

1. виправити очевидну неточність у рішенні районного суду в Глівіце від 10 квітня 2014 року. посилання № III Ca 409/13 у пункті 1 таким чином, що після слів: «у пунктах 1а, 3а» додати «в межах надання дебіторської заборгованості, описаної в пункті 1а) учаснику процесу»;

2. змінити оскаржуване рішення:

а) у пункті 1, оскільки визначено, що дебіторська заборгованість, описана в ньому, щодо витрат на нерухоме майно у вигляді житлового будинку становить 440 458 злотих (чотириста сорок тисяч чотириста п'ятдесят вісім злотих) та за розширення господарської будівлі становить 28 705 злотих (двадцять вісім тисяч сімсот п'ять злотих),

б) у пункті 2 розділити активи зацікавлених сторін таким чином, щоб дебіторська заборгованість, описана в пункті 1, була присуджена заявнику С. Г. та учаснику провадження Г. Г. (1) навпіл,

с) у пункті 3 присудити 16 086,59 злотих (шістнадцять тисяч вісімдесят шість злотих п'ятдесят дев'ять грошей) від учасника процесу Г. Г. (1) заявнику С. Г.

3) відмовити в задоволенні апеляційної скарги в іншому обсязі;

4) відмовити у задоволенні заяв заявника та учасників процесу про відшкодування витрат на апеляційне провадження;

5. постановити стягнути 937,28 злотих (дев'ятсот тридцять сім злотих двадцять вісім грошей) із заявника С. Г. до Державного казначейства – окружного суду в Глівіце – за несплачені судові витрати в апеляційному провадженні;

6. постановити стягнути 937,28 злотих (дев'ятсот тридцять сім злотих двадцять вісім грошей) з учасника процесу Г. Г. (1) до Державної скарбниці – окружного суду в Глівіце – за несплачені судові витрати в апеляційному провадженні.

ССО Магдалена Баліон – Хайдук

Знак. справа: III Ca 999/19

Обґрунтування

Районний суд у Рибнику рішенням від 06.07.2018р. визначив, що спільне майно С. Г. та Г. Г. (1), чиє подружнє майно було припинено згідно з остаточним рішенням у справі про роздільне життя Апеляційного суду в Катовіце від 13 травня 2005 р. про внесення змін до рішення Окружного суду в Глівіце, центр (...) у Р. у справі № Закон II RC 344/04 включає:

– дебіторська заборгованість проти G. G. (2) та J. G. як власників нерухомого майна, зазначеного в безстроковій земельній та іпотечній книзі № (...), що знаходиться в Р. на (...) вулиці, за витрати на це нерухоме майно у формі житлового будинку вартістю 423 469 злотих та розширення господарської будівлі вартістю 23 752,00 злотих.

Він розділив спільне майно таким чином, що вимога, описана в п.п 1 присуджено Г. Г. (1) і присуджено йому 223 610,50 злотих С. Г.

Остаточним рішенням від 13 липня 2012 року районний суд виніс рішення про поділ рухомого майна та встановив рівні частки спільного майна.

Вирішується питання щодо включення до складу спільного майна вимоги до Г. та Й. Г. як власників майна, розташованого по вул. (...) через витрати, зроблені на це майно, рішенням районного суду в Глівіце від 10 квітня 2014 року номер справи III Ca 409/13 було направлено на повторну експертизу.

Районний суд встановив, що С. Г. та Г. Г. (1) одружилися 10 січня 1989 року, а рішенням апеляційного суду в Катовіце від 13 травня 2005 року, яким було змінено рішення районного суду в Глівіце Центру (. .) в Р. у справі №2 РК 344/ 04 постановлено розділ. Майнові договори подружжя не уклали.

Об'єкт розташований за адресою вул. (...) було передано учаснику його батьками Г. та Й. Г. 6 квітня 1992 року для пристосування розташованої там господарської будівлі та будівництва житлового будинку.

У той час, коли майно належало батькам учасника, на території учасника мали побудувати майстерню малювання. Тому Ж. Г., як власник майна, звернувся із заявою про надання дозволу на будівництво майстерні. Він також подав заяву на будівництво житлового будинку, клопотав про водопостачання об'єкта та замовив проектування водопровідної мережі. Отримав згоду на підведення води до будинку та технічні умови на забудову. Плани будівництва майстерні не були реалізовані.

На даний час майно є власністю Я. та Г. Г., оскільки Г. Г. (1) передав їм право власності за договором дарування, укладеним з батьками 31 серпня 2006 року.

На момент дарування маєток був розбудований флігелем, який складався з гаража та кухні з піччю, на якій була низька кімната. Електрика в будівлі була, а вода

не була, була лише надворі. Подружжя почало відбудовувати будівлю, коли вони ще жили в будинку бабусі заявника. Туди вони переїхали у травні 1994 року

Розширення та пристосування будинку під житлові потреби полягало в тому, що було піднято дах над гаражем, побудовано спальню та санвузол, проведено воду та центральне опалення. Поставлено вікна, поштукатурено будівлю, облаштовано санвузол, кухню та кімнату. У жовтні 1993 року С. Г. та Г. Г. (1) звернулися до мерії Р. з проханням надати дозвіл на користування господарською будівлею з гаражем на час будівництва житлового будинку. Рішення було видано в лютому 1994 року. Незважаючи на будівництво житлового будинку, господарська будівля використовувалася подружжям, а потім лише С. Г.

Поки подружжя жило в невеликому будинку, вони з нуля почали будувати великий житловий будинок, розташований на одній ділянці. Інвестиції тривали близько 5 років і закінчилися після 2000 року. Саме тоді пара переїхала з двома маленькими дітьми. Повідомлення про завершення будівництва було надіслано до мерії Р. у листопаді 2001 року. Будівництво було доручено будівельним компаніям, яким платив як фігурант провадження Г. Г. (1) із зароблених підприємницькою діяльністю коштів, так і його батьки Г. та Й. Г. зі своїх заощаджень та поточних доходів – з їхніх пенсій та пенсій по інвалідності.

Частину робіт на будівництві виконував також особисто Ж. Г. Батьки учасника брали участь у витратах на будівництво шляхом надання готівки на придбання матеріалів та самостійної закупівлі матеріалів.

Допомоги батьків Г. Г. (1) покрили значну частину витрат на будівництво обох будівель. Були ситуації, коли J. і H. G. купували товари або безпосередньо покривали окремі категорії витрат на будівництво, але намір завжди полягав у підтримці їх діяльності у формі пожертви. Розмір або відсоток фінансової підтримки неможливо визначити через нечіткість інформації з цього приводу та суперечливі позиції зацікавлених сторін.

Водночас описані поведінки являли собою дарування обом молодим подружжю, тобто Г. та С., оскільки було відомо, що прибудова до господарської будівлі, а потім і будинку будувалася для їх спільної сім'ї для забезпечення житлових потреб. Решта витрат фінансувалася за рахунок доходу, отриманого С. та Г. Г. (1) під час шлюбу.

Документи щодо будівництва нового житлового будинку оформлені на обох подружжя, тобто С. та Г. Г. (1).

Районний суд визнав неправдивими вимоги Г. Г. про те, що будинок будувався для Г. та Й. Г., і що батьки лише надавали будинок у користування своєму синові на певний період, а кошти, які вони надали на будівництво будинку були пожертвою лише сину Г. Г. (1).

У той же період був побудований другий будинок на ділянці, що належить Х. і Й. Г.. Ця інвестиція була здійснена спільно з їхнім другим сином, Д. Г.. Потім подружжя передало інше майно сину Д., зробивши це після Розлучення Г. Г. (1). Цей будинок має два рівні та дві самостійні квартири, на відміну від майна, яке є пред-

метом цього провадження, яке не має таких рішень. На даний час там же проживають Х. і Й. Г.

Суд визнав неправдою те, що витрати на реконструкцію та будівництво фінансувалися з окремих активів Г. Г. (1).

Вартість витрат на розширення малого будинку становить 23 752 злотих, тоді як вартість витрат на будівництво житлового будинку становить 423 469 злотих.

Заявниця С. Г. проживає з батьками, але планує стати самостійною та придбати власну квартиру. Вона хотіла б використати гроші від повернення для цієї мети. Він має утримувати доньку.

Учасник Г. Г. (1) заявляє про відсутність майна. За станом здоров'я не працює близько 3 років. Проходить лікування та реабілітацію. Живе з батьками. Він зобов'язаний сплачувати аліменти на дружину та доньку. Він заявляє, що не в змозі повернути практично жодну суму.

Районний суд визнав недостовірними свідчення фігурантів Г. Г. (1), Г. Г. та Й. Г., в яких вони спільно висловлювали версії про те, що односімейний будинок був побудований для батьків Г. Г. (1), а їхній син проживав у ньому лише тимчасово. .

Цю версію спростовують усі обставини справи. Батьки учасника Г. Г. (1) активно підтримали його професійний розвиток (планує побудувати майстерню), допомогли йому відкрити магазин, а потім допомагають задовольняти потреби створеної ним сім'ї.

Вони теж активно та інтенсивно допомагали у будівництві, але робили це з розрахунком, щоб там жила вся родина сина.

Усі пожертви, які вони робили на житло, слугували для задоволення потреб усієї родини їхнього сина, про що свідчать свідчення заявника, а також той факт, що вони жили разом, спочатку в господарській будівлі, а пізніше в будинку на одну сім'ю. , а також про хід і зміст спільно зібраних молодими людьми грошей подружжя Г. будівельна документація.

Логічно незрозумілим є твердження Г. Г. про те, що вони з самого початку будували будинок собі, на ділянці сина Г., і що вона не сказала про це своїй невістці, оскільки, як вона претензій, не було причин говорити їй. Я. та Г. Г. не можуть пояснити, чому вони прийняли нераціональне рішення побудувати для себе, для власних потреб, на чужій землі, а при цьому будували інший будинок, право власності на який не передали Д. другий син. Це сталося пізніше, і більше того, будинок, з яким погоджуються зацікавлені сторони, є двосімейним, тоді як будинок, про який йдеться у спірному провадженні, є типовим односімейним будинком.

Таким чином, версія, прийнята цими учасниками, приховує той факт, що вони зробили пожертву Г. та С. Г., оскільки хотіли, щоб їх сім'я задовольнила житлові потреби.

Визначаючи вартість витрат на будівництво обох будинків, суд спирався на висновок експерта, оцінювача нерухомості Я. М. У своїх висновках експерт оминув рекомендацію суду щодо обов'язковості визначення частки подружжя. ' витрати

на вартість будинку за ринковими цінами на момент їх складання та визначення частки подружжя, вартість будинку за ринковими цінами. На даний момент неможливо визначити частку, про яку йдеться, через невизначеність вартість будівельних витрат Х. та Дж. Г.

Експерт визначив усі витрати на майно у вигляді одноквартирного житлового будинку та прибудови житлової частини за ринковими принципами, у випадку житлового будинку як різницю у вартості майна з урахуванням його стану після здійснення витрат та вартості майна з урахуванням його стану до здійснення цих витрат, а у випадку господарської будівлі з житловою частиною як еквівалент нерухомого майна з урахуванням його стану після здійснення витрат зменшено вартість землі як об'єкта права власності та помножено на коефіцієнт перерахунку здійснених витрат.

Вартість витрат на добудову малого будинку була визначена на дату припинення шлюбу подружжя, тобто 13 травня 2005 року. Враховано технічну витрату окремих елементів ресурсів у період з 1994 по 2005 рік.

Окружний суд встановив, що до спільного майна подружжя входять витрати на нерухоме майно для будівництва житлового будинку вартістю 423 469 злотих і витрати на розширення господарської будівлі змішаного призначення в сумі 23 752 злотих.

Слід підкреслити, що на момент ухвалення рішення вказане майно є власністю третіх осіб, тобто Х. та Й. Г., тому, на думку районного суду, до складу спільного майна входить вимога щодо вказаних витрат.

Усі витрати походять із спільного майна подружжя С. та Г. Г. (1). Внесок у спільне майно здійснено батьками Г. Г. (1) шляхом внесення пожертвувань у вигляді перерахування грошових коштів або безпосереднього фінансування інвестицій у будівництво обох подружжя у їх спільне майно з метою забезпечення їх усієї сім'ї (в тому числі неповнолітніх) дітей з житловими умовами. Таким чином С. та Г. Г. (1) спільно придбали витрати на спільне майно.

Районний суд, враховуючи те, що Г. Г. (1) проживає у спірному будинку, та зміст заяви заявника про повернення коштів, задовольнив учасника в повному обсязі позов до його батьків про відшкодування всіх витрат.

Тоді, враховуючи принцип рівних часток спільного майна, встановлений попереднім рішенням, Суд зобов'язав заявника повернути половину суми позову, тобто 223 610,50 злотих.

Учасники процесу Г. Г. (1), Г. Г. та Й. Г. подали апеляційну скаргу, оскаржуючи рішення суду першої інстанції в повному обсязі та просячи його змінити шляхом встановлення того, що у спільному майні С. Г. та Г. Г. (1) є вимога до Н. Г. та Ж. Г. як власників майна, зазначеного в земельній та іпотечній книзі № (...), розташованого в Р. на вулиці (...) на витрати на це майно у вигляді житлового будинку вартістю 14 059 злотих та поділ спільного майна таким чином, щоб вимога була призначена Г. Г. (1) у 1/2 частині та С. Г. у 1/2 частині.

У разі якщо суд визнає за необхідне провести докази в повному обсязі або якщо суд першої інстанції не дослідив суть справи та у разі незадоволення клопотання про зміну рішення скаргники просять скасувати рішення та направити справу на новий розгляд до суду першої інстанції з урахуванням судових витрат, пов'язаних з попереднім провадженням, та присудити заявникові витрати на судове представництво учасникам відповідно до стандартів, встановлених разом з плата за довіреність.

Учасники обвинувачуються:

– порушення ст. 684 ЦПК у зв'язку з 567 § 3 Цивільного процесуального кодексу, ст. 567 § 1 Цивільного процесуального кодексу, ст. 618 § 1 Цивільного процесуального кодексу неправильно визначивши, що спільне майно подружжя G. G. (1) та S. G. включає дебіторську заборгованість у розмірі 423 469 злотих перед H. та J. G. як (...) щодо витрат, зроблених на це майно у формі житлового будинку будівництво та розширення господарської будівлі без запиту заявника щодо цього, а також присудження дебіторської заборгованості лише учаснику G. G. (1) за відсутності його згоди, і, отже, присудження йому суми 223 610,50 злотих заявнику,

– порушення ст. 510 § 1 Цивільного процесуального кодексу шляхом дозволу H. G. і J. G. брати участь у розгляді,

– порушення ст. 233 § 1 ГПК будь-якою оцінкою доказів, яка стосується висновку експерта в галузі оцінки вартості нерухомого майна, який для цілей цього провадження оцінив вартість витрат на нерухоме майно, згадане в пункті 1, і опускаючи додаткового експерта висновок від 16 січня 2018 р., встановлюючи суму витрат у розмірі 14 059 злотих на нерухоме майно G. G. (1) та S. G., керуючись невідомими причинами,

– порушення ст. 233 § 1 ГПК будь-якою оцінкою доказів щодо показань учасників та їх листа від 27 липня 2017 року, в якому вони визнали, що J. та H. G. зробили 100% витрат у вигляді розширення господарської будівлі, раніше побудували 100% паркан на території, і витратили 100% на новий житловий будинок. Більшу частину витрат зробили J. і H. G. у 90%, при цьому витрати також зробили G. G. (1) і S. G. у 10%, одночасно перераховуючи окремі елементи витрат із зазначенням процентних часток витрат, понесених G. G. (1) і S. G., а також J. і H. G. чому суд не повірив,

– необґрунтований висновок про те, що J. і H. G. зробили пожертви G. G. (1) і S. G. з метою розширення ферми та будівництва будинку за відсутності доказів цього,

– порушення ст. 328 § 2 ГПК через відсутність пояснення правової основи в обґрунтуванні рішення, посилаючись на правові положення у сфері визначення та присудження дебіторської заборгованості, описані в пункті 1 G. G. (1), крім того, Суд не навів жодного правового положення в у частині, присвяченій правовим міркуванням при її обґрунтуванні, відсутність мотивів, якими вона керувалася, при винесенні оскаржуваного рішення не було пояснено судом причини пропуску доказів у додатковому висновку,

– порушення ст. 45 § 1 Кодексу про сім'ю та опіку шляхом судового врегулювання витрат на нерухоме майно

У випадку одноквартирного житлового будинку ринкова вартість витрат становить 440 458 злотих, тоді як у випадку господарської будівлі з житловою частиною вартість витрат становить 28 705 злотих.

Учасники стверджували, що з технічних причин господарська будівля була майже повністю знесена і наразі не має ринкової вартості, тому вона не повинна бути предметом провадження, оскільки витрати на її розширення витрачені.

Той факт, що під час розгляду справи було знесено господарську будівлю, у цій справі не має значення. Відповідно до ст. 684 ЦПК у зв'язку з жарт. 567 § 3 Цивільного процесуального кодексу суд визначає склад і вартість спільного майна, що поділяється. Суд визначає вартість складових спільного майна з урахуванням стану майна, що існувало на день припинення спільного майна подружжя, та за цінами з дня постановлення рішення (так Верховний Суд у постановках від 1 січня 20, 1974, посилення III CRN 384/73 та від 18 жовтня 2002 року, посилення V CZ 129/02).

Повідомлення про суттєві недоліки в обґрунтуванні оскаржуваного рішення, відсутність правових міркувань та зазначення правової підстави рішення є обґрунтованими. Проте ці недоліки не можуть тягнути за собою скасування рішення та потребують доповнення.

Отже, слід зазначити, що відповідно до ст. 31 § 1 Кодексу про сім'ю та опіку та піклування, при укладенні шлюбу між подружжям за законом виникає спільність майна, у тому числі майна, нажитого обома подружжям або одним із них за час шлюбу, тобто спільна власність.

Відповідно до ст. 567 ЦПК У справі про поділ спільного майна після розірвання спільного майна подружжя суд вирішує також питання про визначення нерівних часток спільного майна подружжя та про те, які витрати, видатки та інші вигоди від спільного майна подружжя особисте майно або навпаки підлягають відшкодуванню (§1). У разі спору щодо визначення нерівних часток у спільному майні суд може винести це питання в преюдиційному рішенні (§2). Положення щодо поділу спадщини (§3) застосовуються відповідно до провадження щодо поділу спільного майна після припинення спільності майна подружжя, і зокрема до окремого провадження у справах, зазначених у першому абзаці.

Проте положення ст. 688 ЦПК посилається у справах про поділ спадщини на положення про скасування спільної власності.

Правовою підставою для прийняття рішення про поділ спільного майна тому є ст. 567 § 3 Цивільного процесуального кодексу у зв'язку зі 684 ЦПК у зв'язку з 13 § 2 Цивільного процесуального кодексу

Посилаючись на твердження апеляції щодо витрат на майно та пропуск додаткового експертного висновку від 16 січня 2018 року, встановлюючи суму витрат у розмірі 14 059 злотих, понесених на майно Г. Г. (1) та С. Г., а також відсутність

свідчення учасників та їх лист від 27 липня 2017 року, в якому вони визнали, що Я. та Г. Г. здійснили витрати у вигляді розширення господарської будівлі та житлового будинку в певних відсотках, слід зазначити, що в ситуації, коли позиції учасників та заявника щодо витрат, здійснених заінтересованими особами, є різними та взаємно суперечливими, а учасники провадження вказали, що їх частка у витратах становить 80%, це є їхньою відповідальністю, відповідно до ст. 6 КК є обов'язок довести ці обставини. Учасники не наводили точні обсяги робіт та конкретні суми, закупівельні ціни будівельних матеріалів, витрати на оплату праці, не посилалися на рахунки та накладні. Вони лише вказували свою частку у відсотках, не підтверджуючи цю позицію доказами, які, очевидно, не могли бути ефективними. З цієї причини суд не міг зробити фактичні висновки та послатися на додатковий висновок експерта-оцінювача, який дещо перебільшено визначив вартість заявлених учасниками витрат. Проте саме Суд має встановити факти та оцінити зібрані у справі докази.

Посилаючись на твердження апеляції щодо витрат на майно та пропуск додаткового експертного висновку від 16 січня 2018 року, встановлюючи суму витрат у розмірі 14 059 злотих, понесених на майно Г. Г. (1) та С. Г., а також відсутність свідчення учасників та їх лист від 27 липня 2017 року, в якому вони визнали, що Я. та Г. Г. здійснили витрати у вигляді розширення господарської будівлі та житлового будинку в певних відсотках, слід зазначити, що в ситуації, коли позиції учасників та заявника щодо витрат, здійснених заінтересованими особами, є різними та взаємно суперечливими, а учасники провадження вказали, що їх частка у витратах становить 80%, це є їхньою відповідальністю, відповідно до ст. 6 КК є обов'язок довести ці обставини. Учасники не наводили точні обсяги робіт та конкретні суми, закупівельні ціни будівельних матеріалів, витрати на оплату праці, не посилалися на рахунки та накладні. Вони лише вказували свою частку у відсотках, не підтверджуючи цю позицію доказами, які, очевидно, не могли бути ефективними. З цієї причини суд не міг зробити фактичні висновки та послатися на додатковий висновок експерта-оцінювача, який дещо перебільшено визначив вартість заявлених учасниками витрат. Проте саме Суд має встановити факти та оцінити зібрані у справі докази.

При здійсненні подружжям Г. витрат у вигляді розширення господарської будівлі та будівництва житлового будинку ці витрати були здійснені зі спільного майна в особисту власність учасника процесу. Ці витрати у вигляді дебіторської заборгованості перед J. та H. G. стали частиною спільного майна заявника та учасника G. G. (1). Всупереч запереченням апеляційної скарги, заявник вимагав відшкодування цих витрат у ході цього провадження.

Частка заявника та учасника Г. Г. (1) у цих витратах складала 100% завдяки вірним висновкам районного суду про те, що всі покупки та платежі на будівельному майданчику, зроблені батьками учасника Г. Г. (1), були пожертвою на користь сина та невістки та 100% підлягають врегулюванню у цьому провадженні. Всупереч

твердженням апеляційної скарги, заявник подав конкретну заяву про врегулювання видатків та призначення субсидії, про що вже наголошував апеляційний суд в обґрунтуванні рішення від 10 квітня 2014 року, частково скасувавши попереднє рішення районного суду. Районний суд також оцінив твердження учасників про незаконність допуску до участі у справі Г. та Я. Г., які є заінтересованими особами у справі відповідно до ст. 510 ЦПК Районний суд у нинішньому складі поділяє ці позиції.

Проте апеляція була обґрунтованою щодо присудження дебіторської заборгованості лише учаснику Г. Г. (1) за відсутності його згоди, а отже, присудження заявнику 223 610,50 злотих. Позивач має рацію в тому, що дебіторська заборгованість має бути присуджена однаково заявнику та учаснику процесу Г. Г. (1). Загальна вартість дебіторської заборгованості склала 469 163 злотих (440 458 злотих + 28 705 злотих). Половина – 234 581,50 злотих.

Завдяки формулюванню ст. 212 § 1 Цивільного кодексу Суд був зобов'язаний визначити розмір відшкодування, належного заявникові.

Вартість усього спільного майна становила 510 556,18 злотих. Він складався з вартості дебіторської заборгованості 469 163 злотих, вартості рухомого майна, наданого заявнику, 4 610 злотих, вартості рухомого майна, наданого учаснику, 25 357 злотих та вартості паїв, накопичених у товаристві А. (...) (...) 11426,18 злотих.

Частки заявника та учасника процесу у спільному майні були рівними, тому вони мали отримати по 255 278,09 злотих. Учаснику провадження було присуджено майно на суму 271 364,68 злотих, тому він повинен повернути заявнику різницю в 16 086,69 злотих як одноразове погашення через її суму та тривалість провадження, що дозволило учаснику фінансово підготуватися до погашення. – ст. 212 § 3 Цивільного кодексу

Районний суд, враховуючи викладене, керуючись ст. 386 § 1 ЦПК у зв'язку з жарт. 13 § 2 ППК постановив, як у вирокі. Він ухвалив рішення щодо витрат на апеляційне провадження відповідно до ст. 520 § 1 Цивільного процесуального кодексу та стягнув із заявника та учасника витрати на експертний висновок, які тимчасово були покриті Державним казначейством у половині.

Обґрунтування

Оскаржуваним рішенням від 25 травня районний суд визначив у пункті I, що спільне майно J. P. та E. P. включало:

1. нерухоме майно, що становить ділянку № (...) площею 0,0089 га, розташовану в В. на вул. (...) забудований будівлею гаража, на яку Окружний суд Вроцлава – Кшикув у Вроцлаві веде земельний та іпотечний реєстр № (...) вартістю 103 000 злотих (сто три тисячі злотих),

2. автомобіль марки F. (...), 2001 р.в., вартістю 3000 злотих (три тисячі злотих),

3. кошти, накопичені на рахунку заявника в (...) банку (...) S. A. в к. № (...) на суму 36,46 зл.

4. кошти, накопичені на рахунку заявника в (...) банку (...) S. A. в к. № (...) на суму 1438,92 зл.

5. кошти, накопичені на рахунку заявника, який зберігається в (...) Bank S. A. в W. No (...) на суму 30 000 злотих,

6. кошти, накопичені на рахунку заявника, який зберігається в (...) Bank S. A. в W. No (...) на суму 5600 зл.

7. депозит у цінних паперах, що знаходиться на рахунку заявника J. P., який зберігається (...) у W., вартістю 12 168,94 злотих (дванадцять тисяч сто шістьдесят вісім злотих дев'яносто чотири гроші)

тобто активи загальною вартістю 155 244,32 злотих (сто п'ятдесят п'ять тисяч двісті сорок чотири злотих і тридцять два гроші);

у пункті II він визначив, що частки J. P. та E. P. у їх спільному майні є рівними; у пункті III він визначив, що сторони справи здійснили витрати зі спільного майна на окреме майно учасника процесу Є. П. на суму 619 893 злотих (шістсот дев'ятнадцять тисяч вісімсот дев'яносто три). злотих); у пункті IV він визначив, що заявник здійснив витрати з особистого майна на спільне майно на суму 5178 злотих (п'ять тисяч сто сімдесят вісім злотих); у пункті V він розділив спільне майно колишнього подружжя Я. П. та E. П. таким чином, що:

1. присудив учаснику процесу E. П. нерухоме майно, що становить ділянку № (...) згадану в пункті I, підпункті 1., вартістю 103 000 злотих,

2. присудити заявнику J. P. активи, описані в пунктах I.2 – I.7, тобто активи загальною вартістю 52 244,32 злотих;

У пункті VI він присудив суму 25 377,84 злотих (двадцять п'ять тисяч триста сімдесят сім злотих і вісімдесят чотири гроші) від учасника провадження, E. П., заявнику, Я. П., як вирівнювання часток у спільне майно, що підлягає сплаті протягом 6 (шести) місяців з дня набрання законної сили рішенням, передбаченим законом пеня у разі прострочення платежу; у пункті VII зобов'язав учасника процесу E. П. сплатити заявнику Я. П. суму 309 946,50 злотих (триста дев'ять тисяч дев'ятсот сорок шість злотих п'ятдесят грошей) як компенсацію витрат зі спільного майна на особисте майно учасника Є. П.; у пункті VIII присудив суму 2589

злотих (дві тисячі п'ятсот вісімдесят дев'ять злотих) від учасника Е. Р. заявнику J. P. як відшкодування витрат з особистого майна заявника на спільне майно; у пункті IX відхилив решту клопотання заявника про відшкодування витрат зі спільного майна на особисте майно учасника провадження; в точку в точку у пункті XII відхилив заяву учасника про відшкодування витрат з особистого майна учасника у спільне майно; у пункті XIII він відхилив клопотання учасника про компенсацію за розпорядження заявника коштами, включно з його доходом і становили об'єкт спільної власності; у пункті XIV відхилив заяву учасника про компенсацію за користування майном за період з 1994 року по 16 жовтня 2012 року; в точку у пункті XVI встановлено, що заявник та учасник провадження несуть судові витрати, пов'язані з їх участю у справі; у пункті XVII зобов'язав заявника та учасника провадження сплатити Державному казначейству (Окружний суд м. Вроцлав – Środumieście у Вроцлаві) суму в розмірі 3265,98 злотих кожному як відшкодування витрат, тимчасово понесених Державним казначейством.

Вищезазначеному рішенню передували наступні факти.

Заявник J. P. та учасник Е. Р. одружилися 6 червня 1980 року в присутності начальника відділу реєстрації актів цивільного стану в W. за номером свідоцтва про шлюб 2115/80.

Ухвалою від 26 червня 2012 року у справі № у справі XIII RC 93/10 районний суд розірвав їхній шлюб через розлучення з вини J. P.. Рішення набрало законної сили 16 жовтня 2012 року.

Сторони не укладали подружніх майнових договорів і залишалися в статутній спільності майна.

За договором дарування, укладеним 28.04.1977, Є. П. (прізвище М.) набула право безстрокового користування земельною ділянкою № (...) площею с. 414 кв м по вул. (...) з початком будівництва житлового будинку.

6 червня 1980 р. сторони одружилися, а 7 червня 1980 р. відбулося вінчання та фуршет. 08.06.1980 р. відбувся розтин, під час якого Я. П. дізнався, що його дружина Є. П. є власником ділянки № (...), площею 414 м², розташованої в В. по вул. (...). Потім J. M. – батько учасника оголосив гостям весілля, що вони побудують будинок на ділянці поруч з батьками нареченої – Е. і J. P. і що одного дня вони житимуть там.

В день весілля сторін на ділянці Е. П. №44/1 залито фундаменти та зведено стіни першого поверху на висоту перемичок, у дверях та вікнах перемичок не було, а було. немає стелі. Маєток був огорожений парканом. Огорожа була в незадовільному технічному стані. Також проведено водопровід до межі будівлі.

Фундаменти перегородки (спільної для обох напівбудинків) були викопані сусідом J. T. (1) приблизно в 1976 році. До 1980 року J. T. (2) також побудував спільну фундаментну стіну для себе та будинку сторін до на рівні землі, потім будуючи свою частину напівприватного будинку, він збудував спільну стіну обох будинків до кінця.

У листі від 29 квітня 1981 року J. T. (1) представив витрати на будівництво спільної перегородки, вимагаючи оплатити половину понесених ним витрат, тобто 29 000 злотих. Ці витрати не були відшкодовані ні Дж. М., ні дружиною П.

У (...) народився син подружжя П.-Р.

У 1979 р. Я. П. став кадровим військовим і розпочав військову службу в частині в З, працював там до 1 грудня 1985 р. Його нагляд за будівництвом у цей період був дуже обмеженим, він приїжджав на будівництво під час відпустки, і т. зв. відривний період – 3 дні на місяць. У 1981 році Е. П. переїхав жити до заявниці в З. На той час будівництво будинку просувалося дуже повільно. Сторони будували будинок поетапно, повільно, залежно від коштів. До 1986 року весь нагляд за будівництвом та закупівлею будівельних матеріалів здійснював J. M., який керував невеликою компанією – Zakład (...) і наймав кількох працівників, тому деякі рахунки на закупівлю будівельних матеріалів виставляються в Ім'я J. M., наприклад, для купівлі дверей, входів, цементу. J. T. (1), який керував загальною будівельною компанією, був найнятий для будівництва будинку сторін J. T. (1) заплатив J. M. E. P. і J. P. за виконану роботу.

Після повернення до W. у 1986 році Е. та J. P. переїхали до своїх батьків до Е. Р.

Батьки учасника фінансово підтримували сторони у будівництві будинку, особливо Дж. М., до своєї смерті у 1987 році він допомагав сторонам у фінансуванні будівництва будинку. Батько учасника придбав частину будматеріалів, а також заплатив підрядникам за деякі будівельні роботи. Жодних розмов між батьками учасника та сторонами процесу щодо того, що допомога на будівництві надавалася з метою збагачення лише Е. П., не було, навпаки, у розмовах вони виявили намір допомоги обом з подружжя.

Під першим поверхом в будинку є одна кімната – підвал площею 16 м², раніше мав бути гараж, це приміщення було розкопано в 1981 році. Потім під фундаментом залили ще один фундамент, а рівень котельні опустили на 160 см.

До грудня 1985 року було зведено перше перекриття над розкопаним підвалом, завершено зведення стін першого поверху, влаштовано перекриття над першим поверхом. У 1985 році було укладено останнє перекриття. До 1985 року в будинку було зведено 4 поверхи. Побудовано димоходи, залито балкони, залито залізобетонні сходи. У період до 1985 року в рамках господарської системи на ділянці був побудований курник, який потім розібрав Я. П. – там було дві свині, індички та кури.

У 1986 році виконано електромонтаж, закуплено оцинкований лист, руберойд, дерев'яні вікна, які лише згодом зашклені, встановлено імпровізовані балюстради на балконах, розпочато внутрішнє та зовнішнє штукатурення. У 1986 році залито сходи на два поверхи, встановлено підвіконня та підвіконня, у 1986–1987 роках придбано деякі радіатори та каналізаційні труби. (...) придбані за межами розподілу, J. P. продав їх своїм друзям і використав виручені кошти для будівництва будинку.

У 1986/1987 рр. було закуплено теракот і плитку для ванної кімнати та дерево для дубових сходів. У 1987 році на даху поклали руберойд. У 1987 році зроблено зовнішню та внутрішню штукатурки та встановлено вхідні двері.

У 1988 році придбано газову піч, проведено газову установку та підключення до газопроводу. У 1989 році установка введена в експлуатацію. Приблизно в 1988–1989 роках встановили водостоки з листового металу. У 1989 році збудовано та введено в експлуатацію каналізацію.

У 1991 році встановлено вагонку.

До будинку підведено газ та каналізацію.

Приблизно в 1990–1991 роках позаду саду було побудовано підсобне приміщення площею приблизно 9 м² з матеріалів, що залишилися після будівництва та знесення курника. На даний час це приміщення знаходиться в незадовільному технічному стані, протікає дах.

Е. та Я. П. переїхали у свій новий будинок у 1991 році. У 1993 році будинок сторін був уже закінчений.

Е. П. та Дж.П. витратили всі свої кошти на будівництво будинку, а кошти, зароблені учасником на роботі в США в 1995–1996 рр., а також гроші від роботи Дж.П., були використані на ремонт будинку після повені в м. 1997 рік.

У 1997 році під час паводку будинок було підтоплено на висоту 1 м, повністю затоплено підвал, сторони просушили будинок військовою технікою, яку привіз Я. П., потім відремонтували будинок.

Е. П. двічі їздила до США, де працювала в клінінговій службі та доглядальницею за людьми похилого віку. Е. П. вперше поїхав до США в 1989 р. і знову на рубежі 1995–1996 рр. Е. П. залишався в США майже 1 рік кожного разу. Гроші, які заробила в перший раз, приблизно 5000–7000 доларів, вона витратила на будівництво будинку, включно з покупкою паркету та жалюзі. Також оплатила котлован фундамент під гараж, збудований на подарованій земельній ділянці. Також вона оплатила реабілітацію свого сина, який мав перелом ключиці. З коштів, зароблених під час другого перебування, а це приблизно 10 тис. доларів США, учасниця оплатила навчання сина Р., половину фінансувала автомобіль сина, оплатила водійські права, купила комп'ютер і оплатила закордонний спортивний табір свого сина. Після повені в липні 1997 року вся сім'я поїхала на відпочинок до К. на гроші, зароблені Е. П. у США, решта була витрачена на ремонт майна після повені та придбання меблів та обладнання. Частину цих коштів у 2000–2001 роках учасник витратив на пристосування майна для зачі в оренду студентам, зокрема переобладнання котельні під кухню.

Після повені 1997 року розпочато ремонтні роботи, на першому поверсі покладено термовойлок, плитку, ковролін, штукатурку 1998 року, на кошти, зароблені в США, придбано меблі – два ліжка, 2 комоди, тумбочки, люстра, ковролін, поміняна оббивка 3 крісла, дзеркало у ванній кімнаті, великий килим у вітальні, дві штори, двері. Також замінено водостоки та водостоки на пластикові, замінено

вхідні двері, окрім коридорів, де встановлено вагонку, поштукатурено стіни, замінено 3 щаблі сходів з першого поверху, зірвано паркет у вул. всі три кімнати на першому поверсі, потім всі кімнати на першому поверсі облицьовані плиткою, панелі в коридорі першого поверху, замінені всі внутрішні двері на першому поверсі, встановлено галогенне освітлення. Підвал просушили та продезінфікували.

26 вересня 1997 року подружжя П. взяло кредит на реконструкцію зруйнованого паводком майна.

У 1998 році заявник отримав вихідну допомогу у розмірі приблизно 14 000 злотих у зв'язку з переведенням у запас. Він виділив кошти на ремонт, який продовжився після повені.

У 1991–2000 роках учасник мав намір поширити право спільної власності на заявника. Подружжя разом вчилося виконувати пов'язані з цим формальності та зрештою відмовилося, оскільки нотаріальні витрати були їм не по кишені.

У 2003 році сторони провели черговий ремонт будинку.

У 2003 році Я. П. отримав допомогу при звільненні з постійного місця проживання в розмірі 95 317,20 злотих. Ці кошти пішли на ремонт будинку. Тоді замуровано віконні та дверні прорізи та менші, знято чотири балконні двері, всі вікна замінено на ПВХ, усі балюстради на балконах замінено на металеві, покладено плитку на балконах, терасі, спуску на вул. підвал та котельня, та в гаражі. Перед укладанням плитки на терасі була встановлена система дощової каналізації. У 2003 році також було утеплено будівлю та утеплено фасад усієї будівлі, гараж не утеплено, але зроблено фасад. Кошти від компенсації за звільнення з постійного житла також були спрямовані на придбання топки «Юнкерс», встановленої у 2004 році на першому поверсі в котельні. У 2003 році в будинку сторін було замінено один радіатор.

У 2003 році на реконструкцію було виділено приблизно 70 тис. злотих. На решту коштів J. P. придбав автомобіль (F. (...)), який згідно з рахунком коштував 9 000 злотих, але заявник фактично заплатив за транспортний засіб 14 000 злотих. У 2006 році зроблено ремонт кухні на першому поверсі для учнів, покладено плитку, закуплено килими.

Ринкова вартість майна — ділянка № (...) розташована в В. на вул. (...) забудований двокімнатним житловим будинком, становить 1 061 000 злотих.

Ринкова вартість земельної ділянки — ділянки № (...), що знаходиться в В. по вул. (...) становить 372 000 злотих.

Ринкова вартість двоквартирного житлового будинку, побудованого на ділянці № (...), що знаходиться в В. на вул. (...) становить 689 000 злотих.

Відновна вартість двоквартирного житлового будинку, побудованого на ділянці № (...), що знаходиться в В. на вул. (...) становить 349 000 злотих.

Вартість видатків, зроблених із спільного майна подружжя П. на особисте майно Є. П. у вигляді будівництва двоквартирного житлового будинку в період з 6 червня 1980 року по 16 жовтня 2012 року становить 314 000 злотих. .

Вартість витрат у вигляді розпочатого будівництва на 6 червня 1980 року становить 35 тис. зл.

З 1992 по 1997 рік три кімнати на першому поверсі будинку здавали в оренду фірмам, а в орендованих приміщеннях працював оптовий магазин. Учасник отримував орендну плату приблизно 1200–1300 злотих. Пізніше, через повінь, з липня 1997 року по жовтень 1998 року оренда була припинена. З 2001 по 2012 роки кімнати здавалися в оренду студентам, що потребувало відповідної адаптації, облаштування та оснащення цих кімнат. Учасник здавав студентам 3 кімнати по 600 злотих за кімнату, якщо в кімнаті не проживало 2 людини, тоді орендна плата становила 450 злотих за особу. Кошти, що залишалися від оренди після оплати рахунків, пов'язаних з експлуатацією майна, Е. П. використовувала для свого утримання, в основному для покупки продуктів харчування.

Спочатку заявник оплачував рахунки за експлуатацію майна, за винятком електроенергії, яку мав оплачувати учасник. Після 1998 року він почав відходити від цього зобов'язання, а оплату рахунків за електроенергію та газове опалення поступово взяв на себе учасник. До 2005 року заявник оплачував рахунки за газ, вивіз сміття та каналізацію, а також фінансував придбання продуктів харчування, а до 2009–2010 років заявник оплачував стаціонарний телефон.

6 липня 1993 року подружжя Е. П. та Я. П. за договором дарування набули право безстрокового користування земельною ділянкою № (...) площею 89 кв. вул. (...), на якому сторони збудували гараж. Будівництво почалося в 1994 році господарським способом – роботи проводили соддати, матеріал закуплений – стіни цегляні, в гаражі перекриття. У 1995 році добудовано гараж.

Вартість майна – ділянка № (...) площею 89 кв.м., розташована в м. В. по вул. (...) разом із збудованим на ньому гаражем становить 103 000 злотих.

Сторони є співвласниками автомобіля марки Ф. (...) рік випуску. 2001 р.в., який має Я. П., посвідчення водія Е. П.

Автомобіль марки Ф. (...) рік випуску. 2001 р. має вартість 3000 злотих.

Заявник покривав вартість страхування цивільної відповідальності за період:

- 1 січня 2013 року – 31 грудня 2013 року в сумі 829 злотих,
- 1 січня 2014 року – 31 грудня 2014 року в сумі 829 злотих,
- 01.01.2015, 31.12.2015 в сумі 410,16 зл.
- 1 січня 2016 року – 31 грудня 2016 року в розмірі 318 злотих,
- 1 січня 2017 року – 31 грудня 2017 року в розмірі 792 зл.

Після розірвання шлюбу, у 2013 році, заявник зробив ремонт гаража – поклали новий шар руберойду та руберойду, стіни всередині поштукатурили та пофарбували. Вартість цих робіт склала 2000 злотих.

Під час шлюбу заявник в основному працював професійно. У 1998 р. вийшов на пенсію Дж. П. Учасниця з короткими перервами, коли працювала асистентом зубного лікаря з 27.11.1978 р. по 4.08.1874 р. та з 16.04.1985 р. по 30.04.1987 р., а також самостійним діловодом Медичної академії з 15.03.1987 р. 1988–30 червня

У 1989 році професійно не працювала. Після народження сина у 1981 році учасниця 3 роки перебувала у відпустці по догляду за дитиною. Сторони жили за рахунок коштів, зароблених заявницею, та доходів від оренди кімнат, розташованих на першому поверсі будинку, побудованого подружжям на землі, що належить учаснику процесу.

Шлюб сторін перестав бути добрим у період 1997–2000 рр. Приблизно у 1998–2000 рр., тобто коли заявник вийшов на пенсію, сторони почали мати окремі полиці для продуктів у холодильнику, і заявник купував продукти тільки собі. Син сторін одружився у (...), а їх невістка також проживала з подружжям П. у період 2004–2005 років. Також учасниця купувала їжу та готувала сину та невістці. У 2009 році заявник повідомив родині, що хоче розлучитися.

Під час шлюбу заявник вклав кошти у придбання цінних паперів. Він підписався на акти і взяв кредити для їх придбання. Він брав кредити для придбання 100% акцій, на які претендував, але в результаті скорочення купівля в кінцевому підсумку стосувалася 3–5% акцій, залежно від ставки зменшення, і зазвичай не було необхідності використовувати кредит взагалі. Заявник мав справу як зі своїми, так і з грошима сина. 26 квітня 2005 року він придбав акції Polmos за 57 664 злотих, в які вклав лише свої гроші. Акції Polmos були продані заявником незабаром після їх придбання. Учасник провадження Є. П. погодився на отримання позичкою кредиту для придбання частки (...) S. A.

Подружжя П. володіло фінансовими коштами свого сина Р., який перебував у США з 1 липня 2005 року по серпень 2008 року та довірив своїм батькам зароблені кошти для розміщення їх на банківських рахунках, придбання цінних паперів чи нерухомості.

(...) Банк (...) S. A. у W. він тримав банківський рахунок № (...) для J. P., яким користувалися M. P. і R. P..

(...) Банк (...) S. A. у W. він зберіг банківський рахунок № (...) для E. P., яким користувалася мати учасника A. – M. – Ś.

Станом на 16 жовтня 2012 року заявник J. P. мав:

1. (...) Банк (...) S. A. в K
 - ощадно-розрахунковий рахунок № (...), баланс якого станом на 16 жовтня 2012 р. становив 1438,92 злотих,
 - Ощадний рахунок ОКО № (...), баланс якого станом на 16 жовтня 2012 р. становив 36,46 злотих,
 2. (...) Bank S. A. базується в B:
 - рахунок № (...) зі строковим депозитом на суму 30 000 злотих
 - рахунок № (...) зі строковим вкладом у сумі 5600 злотих.
- Вартість депозиту цінних паперів, зареєстрованих на ім'я J. P., станом на 16 жовтня 2012 року становила 12 168,94 злотих.

Заявник використав частину своїх заощаджень після розірвання шлюбу на оплату поїздок до Z, K, M, P., а також на оплату судових розглядів, включаючи судовий

збір та оплату праці професійних адвокатів. Сума, що залишилася від заощаджень, становила приблизно 20 000 злотих.

Е. Р. 18 жовтня 2012 року після продажу майна, яке А. Ś. була співвласницею, вона отримала від своєї матері пожертву в розмірі 150 000 злотих, яка сума, внаслідок скасування пожертви, була повернута 18 липня 2013 року на рахунок у розпорядженні А. – М. – Ś. . немає. (...). Пожертву було скасовано, тому що А. Ś. їй були потрібні кошти на реабілітаційне обладнання (ходунки, тростини) та реабілітаційні процедури, які проводить реабілітолог, який приїхав за місцем її проживання.

У 2008 році Е. П. отримала від своєї сестри М. Ф. (1) суму 39 000 злотих, призначену на утримання, покриття витрат на лікування та догляд за матір'ю А. Ш. Отримані кошти учасниця розмістила на депозиті в Райффайзен П. а потім використав їх на витрати, пов'язані з операціями та реабілітацією матері, включно з операцією на сечовому міхурі у 2009 році та операцією на серці у 2010–2011 роках.

Мати учасника переїхала до учасника в жовтні 2012 року. Пані К. найняли доглядати за нею, але вона також найняла когось, щоб допомагати їй раніше. Вона страждала від неврологічного дефіциту та прогресуючої деменції. У 2005–2011 роках перенесла численні хірургічні операції: операції на жовчному міхурі, операції на кульшовому суглобі – ендопротезування, операції на серці – заміна клапана, імплантація кардіостимулятора, операції на сечовивідних шляхах, артроскопія.

Заявник сплачує свою частку податку на спільне майно, на якому розташований гараж.

Заявник живе на пенсію в розмірі приблизно 2740 злотих на місяць.

Учасник живе на пенсію приблизно 614 злотих на місяць і на дохід від оренди кімнат приблизно 1200 злотих на місяць.

Після розірвання шлюбу заявник продовжує проживати у власності, розташованій у W. на вул. (...), яка є власністю учасника процесу і не несе з цього приводу жодних витрат.

Враховуючи факти, встановлені таким чином, районний суд дійшов висновку, що заява в принципі заслуговує на прийняття.

Враховуючи факти, встановлені таким чином, районний суд дійшов висновку, що заява в принципі заслуговує на прийняття.

Суд першої інстанції вказав, що статутні відносини між заявником та учасником провадження існували в період з 6 червня 1980 року по 16 жовтня 2012 року, тобто з дати одруження до набрання законної сили рішенням про розірвання шлюбу шляхом розірвання шлюбу. .

У зв'язку з тим, що майнові відносини подружжя між сторонами процесу припинилися 16 жовтня 2012 року, тобто в день набрання законної сили рішенням про розірвання шлюбу, відповідні положення Сімейного та опікунського кодексу в редакції, внесеній Законом від червня 2012 року 17 були застосовані

при розгляді заяви. 2004 про внесення змін до Закону — Кодексу про сім'ю та опіку та деякі акти (Закон. вісник, 2004 р., № 162, ст. 1691), набрав чинності з 20 січня 2005 р. Відповідно до редакції ст. 5 розділ 5 п. 3 вищезазначеного Закону діючі положення застосовуються до поділу спільного майна подружжя та до відшкодування витрат і видатків із спільного майна в особисте майно або з особистого майна в спільну власність, якщо подружжя подружжя майно. припинено до набрання чинності Законом. Безсумнівно, що внаслідок набрання рішенням про розірвання шлюбу законної сили, при розірванні шлюбу припиняється раніше існуюча статутна спільність і кожен із колишнього подружжя може вимагати поділу майна (ст. 46 Кодексу про сім'ю та опіку та піклування у зв'язку зі ст. 1037). § 1 Цивільного кодексу).

Як зазначає районний суд, юрисдикція суду у справах про поділ спільного майна після припинення спільного майна подружжя визначена ст. 567 ЦПК, частково посилаючись у цьому відношенні на положення про поділ спадщини (ст. 680 і далі ЦПК), яка, у свою чергу, містить посилання на положення про провадження у справі. скасування спільної власності (ст. 617 і наступні ЦПК у зв'язку зі ст. 688 ЦПК). Виходячи з вищезазначених положень, суд визначає склад і вартість майна подружжя (стаття 684 у зв'язку з 567 § 3 Цивільного процесуального кодексу), визначає розмір часток подружжя у спільному майні, а також потім ділить це майно, також вирішуючи, якщо необхідно, які витрати, витрати чи інші вигоди від спільного майна до особистого майна чи навпаки підлягають поверненню (стаття 567 § 1 Цивільного процесуального кодексу). З'ясовуючи правові підстави для розгляду заяви про поділ майна, звертайтеся до посилання, яке міститься у ст. 46 кр. та о., відповідно до яких у питаннях, не врегульованих статтями Сімейного кодексу і п. з моменту припинення статутної спільності положення про спільність спадкового майна та поділ спадщини застосовуються відповідно до майна, охопленого нею, а також до поділу цього майна. Зі змісту зазначеного положення випливає, що при вирішенні питання, що розглядається, слід передусім керуватися положеннями Сімейного кодексу, і лише у разі відсутності нормативного регулювання щодо поділу майна — положеннями СК. про поділ спадщини застосовуватися, а потім положення про скасування спільної власності. Таким чином, з огляду на посилання, яке міститься у вищезазначеному положенні, з моменту припинення встановленого законом права спільної власності положення про часткову спільну власність відповідно застосовуються до майна, на яке воно поширюється, з урахуванням положень, що містяться в у Сімейному кодексі. та о. Положення ст. 43 § 1 Сімейного кодексу та о) запроваджує законну презумпцію рівних часток подружжя у майні, яке охоплювалося статутною спільнотою; 3 важливих причин кожен з подружжя може вимагати, щоб частки у спільному майні визначали з урахуванням того, якою мірою кожен із них сприяв створенню цього майна (§2 вищезгаданого положення). Останнім із положень матеріально-правового характеру, що міститься в Кодексі про сім'ю та опіку, є положення ст. 45, яка встановлює обов'язок спла-

чувати за посадою витрати і витрати із спільного майна для особистого майна кожного з подружжя, а також сплачувати на вимогу подружжя витрати і видатки з особистого майна для спільною сумісною власністю подружжя з умовою відшкодування витрат і витрат, використаних для задоволення потреб сім'ї, якщо вони не збільшили вартість майна на момент припинення товариства. Важливо, що спільність майна подружжя є спільною власністю. Як наслідок, відповідно до ст. 35 к.р. п. протягом статутної спільності жоден із подружжя не може вимагати поділу спільного майна, а це означає, що поділ спільного майна можливий лише при припиненні спільності майна подружжя.

Суд першої інстанції зазначив, що до поділу спільного майна входить майно, яке було складовою цього майна на момент припинення статутної спільноти та існує на момент поділу спільного майна (див. обґрунтування постанови ВС Суду від 19 травня 1989 р., III CZP 52 /89, OSNCP 1990/4–5/60; обґрунтування рішення Верховного Суду від 7 квітня 1994 р., III CZP 41/94, Lex №9107; обґрунтування для рішення Верховного Суду від 4 листопада 1999 р., II SKN 523/98, LEX №737256; обґрунтування рішення Верховного Суду від 31 січня 2013 р., II CSK 349/12, LEX №1314384). Наведене вище твердження не означає, однак, що при поділі спільного майна жодним чином не можуть бути враховані ті активи, які внаслідок дій одного з подружжя були втрачені або знищені під час статутного партнерства або після його припинення. Якщо один із подружжя спричинив умисне знищення або розпорядження окремими складовими спільного майна на шкоду сім'ї, при визначенні розміру поділу вартість зменшеного майна має впливати на грошовий розрахунок між суб'єктами цього майна або визначати нерівні частки подружжя у спільному майні (див. обґрунтування постанови Верховного Суду від 19 травня 1989 р., III CZP 52/89, OSNCP 1990/4–5/60). Невиправдане розпорядження або розтрата спільного майна дає право другому з подружжя вимагати компенсацію відповідно до ст. 415 ЦК, яка може охоплювати не тільки завдані збитки, а й упущену вигоду. Вирішення цієї вимоги в провадженні про поділ спільного майна може бути здійснено шляхом додавання до вартості спільного майна суми, яку зобов'язаний повернути один із подружжя, з наступним включенням її до частки зобов'язаного повернути подружжя. (так Верховний Суд в обґрунтування постанови від 17 квітня 2000 р., V SKN 25/00, LEX №1129169). Відсутність даного компонента під час вирішення питання про поділ спільного майна не скасовує вимоги сторін процесу щодо цього, але створює підстави для врегулювання в рамках заявленої компенсаційної вимоги, яка повинна розглядатися в аналогічно вимогам про відшкодування витрат із спільного майна в особисте майно колишнього подружжя, які незаконно розпорядилися зазначеним майном на шкоду другому з подружжя.

Щодо складу та вартості спільного майна районний суд зазначив, що заявник подав про поділ майна:

1. Нерухоме майно у вигляді земельної ділянки площею 0,0089 га з будівлею гаража,

2. Автомобіль марки Ф. (...) рік впуску. 2001 рік.

Вартість спільного майна у вигляді автомобіля F (...) була встановлена судом першої інстанції на рівні 3000 злотих на основі остаточного консенсусу сторін, викладеного в листі заявника та учасника 07.10.2016 (справа № 1456–1459 та 1468–1472).

Вартість нерухомого майна, яке сторони придбали в подарунок 6 липня 1993 року та на землі, на якій вони побудували гараж у 1994–1995 роках, було встановлено окружним судом у 103 000 злотих на основі висновку експерта Р. М. від 21 серпня 2015 р., 3 квітня 2017 р. та від 19 лютого 2018 р. (заміна висновку, с. 904–923 та додатковий висновок №4, с. 1685–1691 та висновок, що містить застереження про оновлення, с. 1910–1914).

Як зазначив суд першої інстанції, при оцінці майна з будівлею гаража експерт застосував витратний підхід, який передбачає визначення вартості майна за припущенням, що ця вартість відповідає його відновній вартості за вирахуванням вартості зносу власність. При зазначеному підході окремо визначається вартість придбання землі та вартість заміни її складових. Експерт оцінив ринкову вартість земельної ділянки № (...) у 80 000 злотих, а при визначенні вартості будівлі гаража експерт остаточно вказав суму 23 000 злотих (додатковий висновок №4 к. 1685–1691).

Районний суд зазначив, що доказами підтверджено, що, окрім нерухомого майна та автомобіля, спільне майно також включало:

1. кошти, накопичені на рахунку заявника, який зберігається в (...) банку (...) S. A. в к. № (...) на суму 36,46 зл.

2. кошти, накопичені на рахунку заявника в (...) банку (...) S. A. в к. № (...) на суму 1438,92 зл.

3. кошти, накопичені на рахунку заявника, який зберігається в (...) Bank S. A. в W. No (...) на суму 30 000 злотих,

4. кошти, накопичені на рахунку заявника, який зберігається в (...) Bank S. A. в W. No (...) на суму 5600 зл.

5. депозит у цінних паперах, що знаходиться на рахунку заявника J. P., який веде (...) у W., вартістю 12 168,94 злотих.

Отже, до складу спільного майна подружжя П. входили кошти на загальну суму 155 244,32 зл.

Як зазначив суд першої інстанції, учасниця стверджувала, що заявниця під час шлюбу торгувала значно більшими сумами, інвестуючи в цінні папери, і тому, на її думку, накопичені заощадження становили приблизно 200 000 злотих. На думку районного суду, докази не дають підстав припускати, що заощадження, накопичені заявником під час шлюбу готівкою на вкладах у (...) Bank S. A., тобто станом на 16 жовтня 2012 року, становили більше ніж 35 600 злотих. Що стосується цінних паперів, то з листа Банку (...) від 24 травня 2017 року (справа № 1745) видно, що вартість депозиту цінних паперів, зареєстрованого на ім'я J. P., станом

на 16 жовтня 2012 року становила 12 168,94 злотих. Як випливає з допиту як заявника, так і учасника, обидва подружжя, особливо заявник, мали фінансові кошти, що належали їх сину Р., який перебував у США з 1 липня 2005 р. по серпень 2008 р. і в цей період він довірив батьки заробили кошти для інвестування на банківські рахунки, придбання цінних паперів чи нерухомості. Заявник показав, що разом із сином він інвестував на біржі, робив депозити тощо. Як свідчать докази, найбільша активність заявника на ринку цінних паперів припадала на 2004–2007 роки, тобто переважно на період перебування сина сторін у США. Пізніше заявник інвестував кошти, а також зізнався під час співбесіди 15 березня 2017 року, що також користувався частиною грошей свого сина. Наприклад, 25 листопада 2004 року заявник сплатив Управлінню 80 000 злотих (...) (стор. 306), вказавши, що приблизно і цієї суми становили кошти його сина. 9 червня 2007 року він відкрив у банку супердуетний депозит (...) на суму 23 000 злотих (арк. 304–305, 1013), також за свідчивши, що це гроші його сина. Водночас заявник визнав, що Полмосський акт (стор. 276), придбаний ним 26 квітня 2005 року в Управлінні (...), є його одноосібною власністю.

За таких обставин фінансові документи, подані учасником як докази розпорядження заявником значними сумами, що становлять спільне майно, водночас визнаючи нею, що під час свого трирічного перебування в США Р. П. неодноразово перераховував зароблені ним долари своїм батькам з метою їх інвестування у вибраний спосіб, не може вказати розмір заощаджень, накопичених сторонами. Також відсутні підстави для додавання сум, які заявник використав при внесенні вкладів або придбанні цінних паперів (акцій). Аналіз руху коштів, також підтверджений допитом заявника, показує, що заявник все ще мав справу з тими ж грошима, а допит заявника 15 березня 2017 року свідчить про те, що спільне майно сторін знаходилось на щонайменше 57 664 злотих, за які 26 квітня 2005 року були придбані акції Polmos, і ці акції були продані заявником незабаром після їх придбання. Учасник не довів наявність у сторін значних заощаджень під час шлюбу. Крім того, кредити, взяті заявником під час шлюбу для придбання 100% акцій, на які він претендував, не можуть підтвердити суму накопичених активів. Суд повірив слуханням заявника, який пояснив, що в результаті скорочення купівля в кінцевому підсумку стосувалася 3–5% акцій, залежно від ставки зменшення, і зазвичай не було потреби видавати позику взагалі. Твердження учасника про те, що заявник вклав кошти в цінні папери без її згоди, також не підтверджується, оскільки Е. П. дала згоду на те, щоб заявник узяв кредит для придбання акцій (...)
S. A.

На думку суду першої інстанції, немає підстав припускати, що на день припинення шлюбу сторони накопичили заощадження на суму понад 35 600 злотих на депозитах у (...) Bank S. A. та суму 12 168,94 злотих, що становить вартість депозиту цінних паперів. Відсутні докази того, що станом на дату поділу майна заявник накопичив будь-які заощадження від спільного майна.

Окружний суд зазначив, що він також взяв до уваги той факт, що, як свідчив заявник, кошти, накопичені ним на його банківських рахунках, становили заощадження приблизно в 39 000 злотих, але на момент поділу спільного майна лише приблизно злотих У розпорядженні заявника було 20 тис. Заявник, згідно з його вимогами, використав решту коштів на свої обґрунтовані потреби, тобто на відпочинок, ремонт автомобіля або витрати, пов'язані з веденням судових справ та оплатою гонорару адвокату. Ці вимоги, на думку районного суду, слід було вважати перш за все такими, що не відповідають дійсності, заявник не надав жодних доказів на їх підтвердження, отже, незрозуміло, які надзвичайні витрати він поніс у зв'язку з ремонтом транспортного засобу, поїздок або, нарешті, він не представив договір, за яким були б сплачені суми як гонорари адвоката за ведення судових справ, у тому числі щодо поділу майна чи збільшення аліментів, і які витрати не могли бути покриті з поточний дохід. Слід також додати, що заявник живе на пенсію приблизно 2740 злотих на місяць і не несе жодних витрат на проживання у власності учасника. Незважаючи на те, що заявник мав заощадження в розмірі 35 600 злотих на дату розірвання шлюбу, маючи регулярний дохід, який не можна оцінити як низький, неможливо раціонально припустити, що він міг би використати їх для своїх виправданих потреб або для будь-яких потреб, що виникає в результаті управління спільним майном, використати суму, яка раніше розглядалася як заощадження. Таким чином, на думку Суду, сума заощаджень у розмірі 36 500 злотих, накопичених на банківських рахунках у (...) Bank S. A. а також депозит цінних паперів на суму (...),⁹⁴ навіть якщо вони були розподілені заявником після розірвання шлюбу, вони повинні підлягати поділу. Вони, звичайно, не використовувалися на потреби сім'ї, і заявник витратив спільні заощадження сторін на шкоду учаснику процесу, який мав спільне право на ці суми.

Районний суд також зазначив, що доказове провадження не підтвердило ні заявника, ні учасника справи про те, що сторони приховали частину грошей одна від одної. У цьому відношенні такі твердження були висунуті як заявником щодо доходу, отриманого учасником від оренди кімнат у житловому будинку, який подружжя збудували під час шлюбу, так і учасником такі твердження були зроблені щодо еквівалента 95 000 злотих за відмову від постійного житла в 2003 році на суму понад 70 000 злотих і вихідну допомогу, отриману заявником у 1998 році в розмірі 14 000 злотих у зв'язку з його виходом на пенсію.

Як зазначив суд першої інстанції, поділ може включати активи, які входили до складу майна на момент поділу. Таким чином, суд не встановив, що до складу активів, які підлягають поділу, входять суми, отримані учасником від оренди кімнат, які вона не мала сплачувати, або суми, зазначені учасником, які достовірно не були сплачені заявником. В принципі, якщо один із подружжя спричиняє умисне розпорядження, споживання чи самовільне користування певними складовими спільного майна на шкоду сім'ї, це, безсумнівно, має вплинути на фінансові розрахунки під час розгляду справи про розподіл. ВС виходить з того, що в такій ситуації

другий з подружжя має право на компенсацію, підставою для якої буде ст. 415 ЦК, а обов'язок доведення факту вчинення учасником таких шахрайських дій покладатиметься на сторону, для якої з цього факту настали сприятливі правові наслідки (ст. 6 ЦК).

Суд першої інстанції вказав, що заявлений заявником дохід від орендної плати, який учасник мала самовільно розтратити на власні потреби або приховати від заявника, не є об'єктивно обґрунтованим. Аналогічно доходу заявника у вигляді вихідної допомоги та її еквівалента. Перш за все, слід зазначити, що аналіз доказів у контексті доказів із судового засідання не свідчить про наявність умов, передбачених ст. 415 ЦК ні з боку заявника, ні з боку учасника, що зробило б обґрунтованими взаємні вимоги сторін. Згідно з допитом заявника, він витратив весь свій дохід спочатку на будівництво будинку, а потім на його реконструкцію після пожеви або модернізацію в 2003 році. Сума вихідної допомоги, отриманої в 1998 році, була використана на реконструкцію майна через його затоплення влітку 1997 року. Сума цієї вихідної допомоги була незначною з огляду на витрати, які сторони, безумовно, мали у зв'язку з наслідками стихійного лиха 1997 року, під час якого підвал і цокольний поверх будинок затопило на висоту 1 м. З еквівалента приблизно 95 000 злотих заявник витратив 14 000 злотих на придбання автомобіля та приблизно 70 000 злотих на ремонт будинку.

Матеріал підготував:

Volodymyr Kochyn

(Ph. D. in Law), Senior Researcher,

Consultant to a Judge

Constitutional Court of Ukraine,

Leading Researcher

Academician F. H. Burchak Scientific Research

Institute of Private Law and Entrepreneurship

National Academy of Legal Sciences of Ukraine (Kyiv)

ResearcherID: M-1320-2017

<https://orcid.org/0000-0003-2468-0808>

volodymyrkochyn@gmail.com